

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

אתיקה מקצועית

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

גליון מס' 71 • דצמבר 2021

יו"ר ועדת האתיקה הארצית עו"ד מנחם מושקוביץ
פרקליטת ועדת האתיקה הארצית ועורכת אחראית עו"ד שלי ואקנין אדם
ממונה ועדת האתיקה הארצית ועורכת ראשית עו"ד דניאל ברדה אברהמוב
ממונה ועדת האתיקה הארצית עו"ד דנית גבריאלי
מרכזת בכירה ועדת האתיקה הארצית גב' דורית אדר
מזכירת ועדת האתיקה הארצית גב' ילנה גנדלמן
עיצוב גרפי דלית רחמים

© מו"ל **לשכת עורכי הדין בישראל** רח' דניאל פריש 10, תל-אביב

מנכ"ל הלשכה אורי אלפרסי

טלפון: 03-6362200 | פקס: 03-6918696

אתר הלשכה: www.israelbar.org.il

מייל הוועדה: etika@israelbar.org.il

דברי פתיחה

5..... יו"ר ועדת האתיקה הארצית, עו"ד מנחם מושקוביץ

אחידות ענישה בבתי הדין המשמעתיים: האם אפשר? ; האם צריך?

6..... מיה קורדובה

משולחן ועדת האתיקה הארצית

13..... חסיון

13..... יחסי עו"ד לקוח

16..... ניגוד עניינים

17..... עורך הדין והצד שכנגד

18..... עורך הדין ובית המשפט

19..... עורך הדין וחברו למקצוע

20..... עורך הדין בחייו האישיים

21..... פרסומת

23..... התנהגות עורך הדין

24..... מתמחים

24..... ייחוד המשרד

25..... השגת גבול המקצוע

25..... חברת עורכי דין

אתיקה במחוזות הלשכה

27..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז חיפה

30..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז מרכז

33..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז דרום

40..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז ירושלים

דברי פתיחה

חברות וחברים יקרים,

אני שמח להגיש לכם בזאת את הגיליון החדש של "אתיקה מקצועית" - דצמבר 2021.

את הגיליון הנוכחי אנו פותחים במאמר בנושא אחידות הענישה בבתי הדין המשמעתיים, פרי עטה של עורכת הדין מיה קורדובה, המכהנת כחברת נשיאות וכאב בית דין, בבית הדין המשמעתי הארצי של הלשכה.

בהמשך הגיליון תוכלו לקרוא על החלטותיה הבולטות של ועדת האתיקה הארצית, שניתנו ביחס לשאלות ותלונות שהגיעו לשולחן הוועדה בעת האחרונה. חלקן מהוות פועל יוצא להשפעות שהביא עימו משבר נגיף הקורונה, שעדיין נוכח וחלקן מהוות בחינה מחודשת של סוגיות קודמות. כך, החליטה הוועדה ליתן תוקף קבוע להחלטתה העקרונית את/39/20, הנוגעת למודל הפעולה של אימות בהיוועדות חזותית.

כמו כן, בהמשך להחלטת הוועדה בנוגע להתנהלות עורכי דין בפרויקט התחדשות עירונית (את/67/21), ובעקבות פניות רבות של עורכי דין בתחום, התכנסה ועדת האתיקה הארצית לדין נוסף ובימים אלה תפרסם עדכון מטעמה.

גם בנוגע להפעלת חוקרים פרטיים על ידי עורכי דין, ובהמשך לבחינה מחודשת של הנושא במסגרת דין ב- את/236/20, החליטה הוועדה לשנות את עמדתה ותוכלו לקרוא על כך בגיליון.

נושא נוסף המפורסם בגיליון זה הינו עמדת ועדת האתיקה הארצית בנושא "העניין האישי" של עורך דין בייפוי כוח מתמשך, לפי סעיף 32(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

בסוף חודש נובמבר האחרון קיימה ועדת האתיקה הארצית יום עיון ראשון מסוגו לכל מערך האתיקה והקבילה בלשכת עורכי הדין, בהשתתפות כל יושבי ראש ועדות האתיקה המחוזיות. שיתוף הפעולה הפורה עם ועדות האתיקה המחוזיות, מתקיים גם בגיליון זה, בו אנו מפרסמים החלטות מרכזיות משולחן.

דעו, כי ועדת האתיקה הארצית עומדת לרשות עורכות הדין ומאזנת בין הגנה על הציבור הכללי מחד ושמירה כי לא יעשה שימוש לרעה בהליכים אתיים כאיום נגד עורכי דין מאידך. כולכם מוזמנים לפנות לוועדת האתיקה הארצית וכן לוועדות האתיקה המחוזיות בכל עניין ושאלה.

בהזדמנות זו אאחל לכולנו שנה אזרחית טובה, מכבדת ומכובדת ובעיקר בריאה.

בברכת חברים,
יו"ר ועדת האתיקה הארצית,
עו"ד מנחם מושקוביץ

אחידות ענישה בבתי הדין המשמעתיים: האם אפשר? ; האם צריך?

מיה קורדובה¹

מבוא

כותרת המאמר מעידה על דילמה מובנית בצמד המילים "אחידות בענישה". כיצד ניתן לקבוע עקרון של ענישה אחידה לעבירות הנעשות ע"י אנשים שלעולם יהיו שונים זה מזה בנסיבות חייהם, בהשקפת עולמם, בעברם, בהבנתם את סדרי עולם, מצבם האישי, נסיבות המקרה, עברם המשמעתי, הוותק המקצועי וכיוצא בזה - הבדלים מיני רבים האם ענישה אחידה כזו היא אפשרית, האם היא מתחייבת בעולם המשפטי הקיים, בדין המשמעתי?

נושא זה מתחדד נוכח תיקון 113 לחוק העונשין², שהיווה נקודת מיפנה, בדין הפלילי בישראל, בכך שהיתווה תהליך סדור - מובנה, בתהליך גזירת עונש.

כב' הש' פוגלמן³ מבהיר -

"אכן, עקרון אחידות הענישה הוא עקרון מנחה בדין הפלילי. לפי עקרון זה, במצבים דומים מבחינת אופי העבירות ונסיבותיהם האישיות של הנאשמים ראוי להחיל, במידת האפשר, שיקולי ענישה דומים. אולם כפי שנפסק, עקרון זה הוא שיקול אחד במכלול השיקולים שיש לאזנם במטרה להגשים את תכלית הענישה. משכך, עקרון אחידות הענישה אינו מחייב את בית המשפט לגזור עונשים לפי שוויון אריתמטי, מקום שנסיבות המקרה ושיקולים נוספים מטעים את הכף לעבר הבחנה בין נאשמים שונים. כמו כן, ואף כאשר קיים דמיון בנסיבותיהם האישיות של נאשמים שונים, תיתכן חריגה מעקרון אחידות הענישה, מקום בו מצא בית המשפט כי שיקולי ענישה נוספים גוברים.."

יודגשו המילים "מצבים דומים מבחינת אופי העבירות ונסיבותיהם האישיות של הנאשמים".

האם בעולם כל כך מורכב, יכול להיות "מקרה דומה" האם "דומה", הכונה להתקיימות יסודות העבירה האם "דומה" בנסיבות התקיימות העבירה ואולי "דומה", בנסיבותיו האישיות של הנאשם?

כפי שיתואר להלן, קדם לחקיקת תיקון 113, תהליך ארוך ומורכב, שסופו בחקיקת החוק בשנת 2012. מאז, כשמונה שנים, לא נחקק הסדר חוקי דומה, שיחול על הדין המשמעתי.

נשאלת השאלה האם מהות הדין המשמעתי, של עורכי הדין, מייחדת אותו, כך שהמחוקק סבר, שאין צורך בהחלת הסדר חוקי דומה.

מהות הדין המשמעתי

המחוקק ובתי המשפט, נתנו בידי לשכת עורכי הדין ומוסדותיה, סמכות רחבה ביותר ביישום מטרות הלשכה, שהן⁴,
"**... בחינת כשירות והתאמה שנועדה לבחון את כשירותו והתאמתו של עורך הדין, שהתנהגותו לקתה בפגם משמעתי, להמשיך ולעסוק במקצוע; לצד תכלית זו עומדת תכלית ההגנה על כבודו ומעמדו של מקצוע עריכת הדין ככלל. עיקרו של הדין המשמעתי נועד להגן על דמותה של המערכת המקצועית של עורכי הדין ועל האמינות שהיא אמורה להקרין כלפי**

1 עו"ד מיה קורדובה מכהנת כחברת נשיאות וכאב"ד, בבית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין.

האמור במאמר משקף את דעת הכותבת בלבד.

2 חוק העונשין (תיקון מס' 113) תשע"ב-2012

3 ע"פ 6716/16 סאמר ותד נ' מדינת ישראל

4 על"א 6251/06 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' דיודיביץ

הציבור הרחב וכלפי קהל הלקוחות הנזקק לה במיוחד. היבט נוסף ונילווה המאפיין את הדין המשמעתי החל על עורכי הדין מקורו בתפיסה כי עורך הדין מייצג בתפקידו את מערכת שלטון החוק, וככזה, התנהגותו שדבק בה פגם מוסרי, פוגעת גם באמון הציבור בשלטון החוק. מעמד זה מחייב את עורך הדין להתנהגות ללא רבב בכשירותו כאדם פרטי, שכן גם התנהגות פסולה מחוץ למסגרת תפקידו

כפי שנפסק לא אחת, השיפוט המשמעתי, אינו עונשי ואינו מחליף את דיני העונשין, יפים דברי כב' השופט מלצר⁵ לענין זה: "...

" בעבר נפסק כבר לא אחת, כי הענישה המשמעטית באה לשרת תכליות שונות מאלו הכרוכות, ברגיל, בענישה הפלילית. כדברי השופט (כתוארו אז) א' ברק: "אדם שהורשע בביצוע עבירה פלילית זוכה לעונשו מידי אותו בית-משפט שהרשיע אותו ... אין תפקידה של לשכת עורכי הדין להטיל על עורך דין שחטא, עונש נוסף בשל היותו באותה עת חבר הלשכה" במרכז הענישה המשמעטית עומדת איפוא בחינת הדופי המוסרי שדבק במעשי האדם, העלול לפסול אותו - לתקופה מסוימת, או לצמיתות - מלעסוק במקצוע עריכת הדין ."

השופט מלצר קובע כי בענישה המשמעטית קיימות למעשה שתי "תכליות ענישה", האחת שמירה על לקוחות פוטנציאליים של עורך הדין שכשל והתכלית הנוספת הרחבה יותר מטרתה שמירה על הרמה המקצועית ואמון הציבור וכן הוקעה של התנהגות בלתי הולמת.

כן ראה כב' השופט גונטובניק⁶ בדונו בערעור על עונש שהוטל ע"י מועצת רואי חשבון קובע כי **" מטרתו של הדין המשמעתי, בשונה מהדין הפלילי, אינה להעניש, אלא להתוות נורמות התנהגות ראויות בקרב הכפופים לו בעוד שבפלילים מטרתנו היא להטיל עונש הולם על המורשע נוכח העבירות שביצע, הדין המשמעתי בא להגן על המקצוע, על רמת התפקוד שלו, ועל תדמיתו בעיני הציבור."**

למעשה, ההליך המשמעתי מתנהל באופן עצמאי, כשאת אמות המידה, קובעים עורכי הדין עצמם ונקבע⁷ כי בתי הדין **"הם שיסללו את שביל המותר בהליכותיהם של עורכי הדין ויבהירו בפסיקתם את גבולותיו של שביל זה, ורק במקרים שבית המשפט (שלערעור מ.ק.) יגיע למסקנה, שהיו חריגות בהתוויתן של גבולות אלה על ידי בתי הדין, לחומרה או לקולא, יאמר את דברו"**

השיפוט הנעשה ע"י חברי הלשכה, עורכי דין מהשורה מתוך אמונה כי⁸, **"בבתי הדין המשמעתיים יושבים עורכי דין מנוסים, שכבוד המקצוע ואמון הציבור בו יקר להם - הוא הענף שעליו הם יושבים, הוא מקור פרנסתם, הוא מקור גאוותם המקצועית, הוא מקור כוחם ומעמדם."** וכן⁹ **"... הכרעות שנתקבלו בהליך משמעתי על-ידי בתי-הדין המופקדים, מכוח מומחיותם, על השפיטה המשמעטית ועל יישום הנורמות של עורכי-הדין"**

עונש ראוי

ההליך המשמעתי, כמו גם ההליך הפלילי, נחלק לשניים. הראשון, ההליך השיפוטי, המסתיים בהכרעת דין, הקובעת האם הוכחה אשמת הנקבל בעבירה שיוחסה לו בכתב הקובלנה. במקרים בהם הוכרע כי הוכח שהעבירות אכן נעברו, יגיע השלב השני, של גזר הדין, בו יגזר העונש, שיוטל על הנקבל.

5 על"ע 8536/07 הועד המחוזי נ' הלבשרטט

6 עשא (ת"א) 36766-10-17 פלוני נ' מועצת רואי החשבון

7 על"ע 9/89 יובל נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בבאר-שבע

8 על"ע 6868/06 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב נ' עו"ד גדעון חיים

9 עמל"ע 27647-04-11 רוני אילן נ' לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב

גזירת עונשו של אדם, לעולם מלאכה קשה היא. "שהרי אין המדובר בטכנאות משפט או אריתמטיקה"¹⁰, על היושב בדין, לבחון מספר רב של נושאים לאזן ביניהם ולהביא לתוצאה של ענישה אינדיבידואלית: בלשונה של כב' השופטת ארבל¹¹ - " ... לו ביקשנו להשית על המשיב את העונש הראוי על-פי מדיניות הענישה הראויה, היה עלינו לגזור עונש פסילה מעיסוק במקצוע לתקופה ארוכה, אך אנו מחויבים במלאכת איזון מורכבת המביאה בחשבון את מכלול השיקולים הרלוונטיים לעונש, שיקולי ענישה כלליים ואינדיבידואליים, שיקולי חומרה ושיקולי קולה, שיקולי הרתעה ואינטרס ההיבט המשמעותי. כפי שצוין, המעשה חמור, וזו אינה מעידתו היחידה של המשיב. יש חשיבות להרתיעו כמו גם לשדר מסר מרתיע לאחרים, בייחוד כאשר מדובר באמצעי משמעת. העונש צריך לבטא את החומרה שבה אנו רואים את שליחת היד בכספי המתלוננת וילדיה ובניסיונות המשיב להתחמק מהשבת הכספים, להתעלם מפניות הלשכה ולנסות להקהות את חומרת מעשיו. "

קביעות כאלה ודומות תמצאנה במספר רב של פסקי דין, הקוראים לבחינת חומרת העבירה אל מול נסיבות המקרה ונסיבותיו האישיות של הנקבל. דורון מנשה ויחיאל קפלן¹² מצביעים על "... ההבנה כי בסופו של דבר מלאכת קציבת עונשו של העבריין הינה מלאכה אנושית רגישה המבוססת גם על שיקולים פרטניים ועל רשמים סובייקטיביים".

גם משנאמרו דברים אלה לעיל, מובן שקיימת חשיבות רבה אישית כמו גם ציבורית, בגזירת ענישה אחידה, שאם לא כן יתערער האמון במערכת המשפטית, דבר העלול לגרור לתחושות קיפוח, אפליה וחוסר צדק. כולנו חווים תחושת צדק בסיסית-טבעית, הטבועה בכל אדם באשר הוא אדם. חוסר אחידות בענישה בגין עבירות הנראות על פניהן דומות, עלול להיות בעל השלכה שלילית משמעותית על ההליך המשמעותי ומערכת המשפט בכלל.

כב' השופט הכהן¹³ התייחס לעניין וקבע כי במקרה של חוסר התאמה בין עונשים שהוטלו בגין עבירות דומות מבלי שהוצגו "טעמים מבחינים כבדי משקל"

" ... עלולה להיווצר, הן אצל הנאשם הספציפי הטוען לאפליה, הן בקרב ציבור עורכי הדין והן בקרב הציבור הרחב, תחושה ש"הפער בין העונשים הוא כה גדול, שכל אדם סביר ירגיש בהם 'אי צדק צורב' ..."

מהי הדרך לקביעת רף ענישה?, פשיטא, יש לאתר תקדימים, שניתנו בתיקים בהם נדונו אותן עבירות דומות, ולגזור גזירה שווה.

המלאכה כלל אינה קלה לא טכנית ולא רעיונית, וכתנאי מקדמי לתחולת דוקטרינת אחידות בענישה, יש להוכיח כי מדובר באותם נאשמים עם אותם נתונים¹⁴. היש בנמצא זהות כזו?

כב' השופט דרורי¹⁵ בערכאת ערעור, בבוחנו האם מידת הענישה, תואמת את מדיניות הענישה הראויה **"לשם בחינה של מידת הענישה בפסק הדין הנדון, ביחס למדיניות הענישה הנהוגה, יש להיעזר בתקדימי ענישה של בית הדין המשמעותי, אשר ניתנו בגין ביצוע עבירות דומות לאלו המבוצעות ע"י המערער."**

יש ומסקירת הפסיקה הקיימת, לא ניתן יהיה להסיק על מדיניות ענישה אחידה שיש להחילה על המקרה שבדין, ועל הדיין יהיה לפלס דרך ולהחליט עפ"י החומר שבידו.

ולדוגמא, בהתחבטות על גזירת עונש בעבירה של שליחת יד¹⁶ **".. לא יכולנו להוושע באמת מן הפסיקה הקודמת, שאיננה אחידה וחד משמעית, ויש בה**

10 ע"פ 8045/15 מחמוד בראנסי נ' מדינת ישראל

11 על"ע 1364/04 הוד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' סלוביק

12 רחמים בשיפוט ובענישה, עיוני משפט לב

13 עמלע (י-ם) 25767-07-10 יחיא עבדאללה נ' לשכת עורכי הדין בישראל- מחוז חיפה

14 עמלע (י-ם) 10248-04-16 באבא מאזן נ' לשכת עורכי הדין, מחוז חיפה

15 עמלא (י-ם) 55206-09-12 רוטנשטרייך נ' לשכת עורכי הדין

16 בד"א 40/03 פלוני נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין

מנעד רחב של עונשים, כשלא היה בהם אחד שיאיר את עינינו כעמוד האש לפני המחנה. נזכיר רק כי מחד ברוב הפרשות העובדתיות המערבות שליחת יד בפקדונות שדין נגזר להשעייה לצמיתות היו נסיבות חמורות יותר מאלה שבפנינו, כרוכות לעתים קרובות בהרשעות פליליות, ובסכומים גבוהים בהרבה, ובחלקם אף לא נגזרה השעייה לצמיתות. מאידך בחלק הפרשות הוחזרו כספים ובכל זאת נגזרה השעייה לצמיתות. עם זאת היו כמובן מקרים בודדים בהם ריבוי הרשעות חריג כשלעצמו הווה הצדקה להשעייה לצמיתות גם כשלא היתה עבירה של שליחת יד ...

השופט דרורי ממשיך וקובע¹⁷

"מכשול זה של מנעד עונשים רחב ביותר נובע מכך שאין בחוק הלשכה מידרג של עבירות שעונשם בצידם דוגמת המידרג הקיים בחוק העונשין, הקובע עונש מירבי לכל עבירה, עפ"י חומרתה. העונשים אשר פורטו בסעיף 86 לחוק לשכת עורכי הדין ... הם העונשים לכל עבירות המשמעת, מן הקטנה שבהן ועד לחמורה ביותר."

החוק המשמעתי

במסגרת החוקית הקיימת, מכוחה מתנהל ההליך המשמעתי, לא נמצאה הוראת חוק, שעניינה אחידות ענישה. כך שלדין בבית הדין, סמכות ושקול דעת רחבים ביותר, בגזרת עונש. ובלשונו של כב' השופט דרורי¹⁸ -

"בהליכים משמעתיים, לא קיימת בחוק הנחייה, כיצד ואיזה עונש יוטל על מפר החוק. לא נקבעו עונשי מינימום, ולא נקבעו עונשי מקסימום, לא נקבעו עונשים בצמוד לכל עבירה ועבירה, אלא רק עונש כללי, ביחס לכל עבירות המשמעת. מצב זה, יצר ענישה מכוח הדין, בהתאם לנסיבות המקרה. בעבירת שליחת היד, ניתן לראות כי אין ענישה אחידה. על כן, ראוי יהיה לעמוד על השיקולים הראויים, בקביעת העונש הראוי, בהליכים משמעתיים. יש חשיבות רבה ביצירת שוויון בין המורשעים, ולשאוף לכך כי בנסיבות דומות ובעבירות זהות, הענישה תהיה אחידה, ככול שניתן, כנגזרת ברורה לעיקרון השוויון בפני החוק."

בדברים שלהלן, המובאים ממאמרם של יניב ואקי ויורם רבין¹⁹, עולה אמיתה מחוספסת משהוא, שיש בה גרעין אמת, הדברים הם מפי כב' השופט כהן, לפיו

"מסימני ההתנשאות הוא[...] אמונתם של רבים מן השופטים שכדי לגזור דין צודק, די באינטואיציה שחנן אותם אלוהים. אין מן הצורך לבזבז זמן שיפוטי יקר על שיקולים ושקילות ולהעמיק חשוב וחקור: טביעת עינים מגלה להם מיד מה צודק ומה איננו צודק מידת העונש היא עניין לתחושה בלבד, והתחושה הקולעת נחה על השופט, מכוח תפקידו, כמו רוח הקודש"...

תיקון חוק העונשין

בשנת 2012, נעשה מעשה בעל השפעה רחבה ומשמעותית ביותר, תפיסתית ופרקטית בעולם דיני העונשין, נחקק תיקון 113 לחוק העונשין²⁰ באמצעותו בקשה מדינת ישראל, להתמודד עם נושא אחידות הענישה בדין הפלילי. לחוק העונשין, הוכנס "סימן א'1: הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה" כשסעיפים 40א' עד 40 טו, למעשה מהווים צבר הנחיות לבית המשפט בגזר דין.

17 ה"ש 12

18 עמל"ע 13-02-33798 עאסי נ' לשכת עוה"ד-מחוז חיפה

19 יניב ואקי, ויורם רבין, הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה: תמונת מצב והרהורים לעתיד לבוא, הפרקליט נב תשע"ג

20 חוק העונשין (תיקון מס' 113) (תשע"ב-2012, ס"ח 102)

התיקון לחוק, אינו נוקט לשון רחבה ומעורפלת, אלא מתווה הלכה למעשה את מלאכת גזרת הדין.

בקצירת האומר יאמר כי מחד, המדינה בקשה לצמצם את שקול דעתו של השופט ומאידך בקשה ליצור תהליך מובנה, שיקדם אחידות, בכך שהגדירה מהם שיקולים לענישה ובכך שקבעה עקרונות ומדיניות מובנים, וכך, לצמצם פערים בהטלת עונשים, תוך שמירה על שקול הדעת בגזרת העונש, בהתאם לנסיבות המקרה ולנסיבותיו של הנאשם.

הדר מסורי²¹ רואה זאת כך "קשה להפריז בעוצמת התפנית אשר בוצעה על ידי המחוקק, שלפיה עברו השופטים ממצב של שקול דעת כמעט מוחלט למצב שבו נקבעה תבנית קשיחה להבניית שקול הדעת הפועלת הן במישור המבני והן במישור הערכי".

מטרת החוק²² שנקבעה הינה -

"מטרתו של סימן זה לקבוע את העקרונות והשיקולים המנחים בענישה, המשקל שיש לתת להם והיחס ביניהם, כדי שבית המשפט יקבע את העונש המתאים לנאשם בנסיבות העבירה."

והעיקרון²³ הינו -

"העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (בסימן זה - העיקרון המנחה)."

בסעיף 40 ג', קובע המחוקק הלכה למעשה, את אופן גזירת העונש, ע"י בית המשפט: ראשית, קביעת **"מתחם עונש הולם למעשה העבירה"** וזאת, "בהתאם לעקרון המנחה" (שהוא הלימה בין חומרת המעשה, הנסיבות מידת האשם מצד אחד ומצד שני סוג ומידת העונש. מ.ק.), כשעקרון ההלימה, הוא העקרון הבסיסי-המנחה, התחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, מידת הפגיעה בערך החברתי, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות לביצוע העבירה. כך, משנקבע מתחם הענישה כאמור, על בית המשפט, לגזור עונש "המתאים לנאשם", בשים לב לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה.

פרופ' אורן גזל-אייל, במאמרו²⁴ אומר כי לאור התיקון לחוק, בגזירת דין, מתקיימים שלושה שלבים: האחד, קביעת מתחם עונש הולם השני, האם קיימות סיבות, לחריגה ממתחם העונש ההולם השלישי, קביעת העונש בתוך המיתחם.

החלת תיקון 113 בדין המשמעתי

כידוע, הדין המשמעתי במהותו, הוא מעין פלילי, ופרשנותו וההתייחסות לגביו נעשית לאור הלכות שעניינן הדין הפלילי, ובלשון כב' השופט ג'ובראן

"... הליכים משמעתיים בלשכת עורכי הדין מצויים במעגל ה'מעין-פלילי'²⁵"

וכן, השופט דרורי²⁶

"עינינו הרואות, כי הן החקיקה, הן פסיקת בית המשפט העליון והן פסיקת בית המשפט המחוזי, כולן מוליכות למסקנה אחת זהה, והיא, כי המקור להשוואה ולהשראה, ככל שמדובר בסדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים של לשכת עורכי הדין, הוא חוק סדר הדין הפלילי ולא הוראה אזרחית."

ומדברי כב' הנשיא שמגר²⁷

"עבירה לפי חוק לשכת עורכי הדין היא עבירה משמעטית אולם הן מבחינת המרכיבים של

21 הדר מסורי, תיקון 113-מצליח לתקן?, המשפט כד תשע"ח,

22 סעיף 40 א

23 סעיף 40 ב

24 חריגה ממתחם העונש ההולם,

25 כב' השופט ג'ובראן, בשפ 4741/16 כהן נ' ועדת האתיקה

26 בעמל"ע 05405-50-01 רוני חייט נ' ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין

27 על"ע 757/94 הועד המחוזי נ' קרמזין

המחשבה הפלילית והן מבחינת מידת הוכחתה, אין שוני בין הדין החל על עבירה מן השורה כמוגדר בדיני העונשין לבין עבירה משמעתית".

נשאלת השאלה האם בשל קרבתו של הדין המשמעת, לדין הפלילי, ובשל ההבנה יישום תיקון 113, מגביר את הוודאות, בקרב ציבור עורכי הדין והציבור הכללי יש מקום ליישום הסדר משפטי זה, מבלי שנעשה מעשה חקיקה ספציפי, לדין המשמעתית?

במספר פסקי דין שלערעור, נמצאה התייחסות לשאלה זו. נוכח הקשר בין ההליך המשמעת לפלילי, קורא כב' הש' דרורי, לישם את הדרך שהותוותה, תיקון 113 בדין המשמעת²⁸ וכך פסק -

"לאור הזיקה והקשר בין הליכים פליליים רגילים, לבין הליכים משמעתיים, מן הראוי לשקול נושא זה, או למצער, לקבל השראה מאותו תיקון 311, העוסק בהבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה, וקובע את עקרונות הענישה, ופרוט השיקולים בהם יש להתחשב בגזירת הדין. גם אם לא ייושמו הוראות החוק האמור, ככתבם וכלשונם, בדרך של קביעת מתחם הענישה, והוספת השיקולים השונים המאפשרים 'תנועה' בתוכו, לקולא ולחומרא, ואף סטייה מעבר לו, עדיין ראוי ללמוד מן הדרך שבו הורה המחוקק לבית המשפט כיצד לגזור עונש פלילי, כיצד לנהוג בגזירת עונש משמעתית."

אף כב' השופט הכהן²⁹, רואה בחיוב, ניתוח שיקולי הענישה "השואב השראתו מתיקון 113 לחוק העונשין", וכן, בפס"ד נוסף³⁰, סבור הש' הכהן כי בהינתן שההליך המשמעת הוא הליך "מעין פלילי" "ניתן לקבל השראה מתיקון 113". עו"ד בן יצחק³¹ קורא לענישה "תוך התייחסות לתיקון מס' 113".

סוף דבר

"השראה", "זיקה", "תוך התייחסות", "לשקול", אלה המילים באמצעותן, מבקשים להחיל את תיקון 113 על הדין המשמעת. שאלה נכבדה היא האם נכון שהשיפוט המשמעת, יחיל באמצעות פסיקותיו, הסדר חוקי ספציפי, שנעשה לצורך הסדרת נושא הענישה בדין הפלילי, וזאת גם אם הדין המשמעת, קרוב באופיו ובמהותו לדין הפלילי, אך שונה במטרותיו, בשיקולי הענישה שלו וברמת ההוכחה הנדרשת בהרשעה.

ההסדר החוקי שבתיקון 113, לא נעשה על נקלה, ראשיתו של תהליך החקיקה בדו"ח הוועדה לבחינת דרכי ההבניה של שיקול הדעת השיפוטי בגזירת הדין, בראשותו של כב' השופט אליעזר גולדברג, משנת 1997, ועדת חוקה חוק ומשפט קיימה דיונים רבים בנושא, קבלה חוות דעת ובחנה הסדרים חוקיים דומים בארצות שונות. גם משחוקק החוק, יישומו כרוך בתהיות של היושבים בדין ובאף ב 2015 הופץ תזכיר חוק העונשין (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה - תיקונים שונים) התשע"ו 2015.

מחד, עומדת בפסיקת העליון³² לפיה

".. ניתן להסיק כי המחוקק ביקש להעניק לבתי הדין המשמעתיים מרחב של שיקול דעת לנקוט מדיניות ענישה המתאימה את עצמה למידת הפרתה של חובת הנאמנות במקרים הבאים לפניהם."

כמו כן, נוכח מטרת הלשכה, שנקבעה בסעיף 1 לחוק לשכת עורכי הדין "הלשכה תשקוד על רמתו וטהרו של מקצוע עריכת הדין וכן תפעל למען הגנה על שלטון החוק, זכויות האדם וערכי היסוד של מדינת ישראל". נוכח תכליתו השונה

28 עמל"ע 12-10-24122 אברהם בצלאל בית הלוי, עו"ד נ' לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב,

29 עמל"ע 17-01-45744 ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין מחוז תל אביב יפו נ' זינגל

30 עמל"ע 13-07-10264 לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב נ' עו"ד אריאל פופר

31 עו"ד אלישי בן יצחק, ענישה והבניית שיקול הדעת בדין המשמעת, עט ואתיקה, גיליון 99

32 על"ע 05/9013 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' יורם יהודה

של השיפוט המשמעתית, שכאמור, אינה עונשית, נוכח האפשרות להקל ביסוד הנפשי הנדרש לצורך הרשעה³³, נוכח האפשרות להקל בסדרי דין ודיני ראיות, משקל נסיבות אישיות (שההתחשבות בהן מעטה יותר בדין המשמעת מול הדין הפלילי), שמירה האינטרס של על רמה מקצועית, ונוכח העובדה שבניגוד לחוק העונשין, לא נקבע בחוק לשכת עורכי הדין, לצד העבירה את העונש בגינה ועוד, ניתן לטעון כי אימוץ גורף של תיקון 113, מבלי שנעשתה בדיקה יסודית מקצועית, לגבי התאמת תפיסת תיקון 113, לאופי המיוחד של הדין המשמעתית, עלולה להכניס את בתי הדין המשמעתיים, לסד שהמחוקק לא התכוון לו.

מאידך, פעילות עורכי הדין היא נדבך משמעותי וחיוני ברקמת החיים המורכבת של החיים בישראל ולשכת עורכי הדין, היא גוף ציבורי, הממלא תפקיד עפ"י חוק, שנועד לפקח ולהסדיר את פעילות עורכי הדין. חיוני בשמירה ובחינה של פעילות עורכי הדין, בשל התפקיד הציבורי - מינהלי שיש ללשכה, ראוי להחיל על החקיקה המשמעטית, את ההסדר של תיקון 113.

ככל שהמחוקק יסבור, כי הדרך להבנות את הענישה בדין המשמעטית, נכון שהדבר ייעשה באמצעות מעשה חקיקה, המתאים לאופי המיוחד של השיפוט המשמעטית.

33 בר"ש 8758/12 אהרון נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בת"א-יפו

החלטות ועדת האתיקה הארצית

חסיון

היקף החיסיון על ההליכים המתנהלים בפני וועדות האתיקה

בעת האחרונה הגיעו לוועדת האתיקה פניות רבות מעיתונאים למסירת מידע אודות תלונות והליכים המתנהלים בפני וועדות האתיקה בלשכת עורכי הדין.

כידוע, היקף החיסיון החל על הליכים אלו ובכלל זה שאלת תחולת החיסיון על מידע בדבר עצם הגשת התלונה, סטטוס הטיפול בה ותוצאות החלטת הוועדה, מעוגנים בהוראות הכללים ובנהלים המסדירים את פעילות וועדות האתיקה.

בטופס התלונה המעוגן בתוספת לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), התשע"ה-2015 (להלן: **הכללים**) נקבע במפורש כי **"הדיונים בוועדות האתיקה מתנהלים במתכונת של דין פנימי וסגור, שתוכנו חסוי"**.

זאת ועוד, סעיף 4 לנוהל טיפול בתלונות ע"י ועדות האתיקה, קובע כי בהליכי הברור הראשוניים שם עוה"ד יוותר חסוי, שכן הרציונל לפיו כל זמן שלא הוכרע הברור בתלונה ולא נמצא כי יש ממש בתלונה המצדיק הגשת קובלנה, אין כל מקום לחשוף את שמו של הנילון שעצם הגשת תלונה יכול לפגוע בשמו ובמטה לחמו, ולכן קיימת חשיבות רבה להגן על שמו ולמנוע פרסום קודם שהתבררה התלונה וועדת האתיקה עמדה על יסודותיה.

על כן, פרטיותו של הנילון תיטול רק מקום שבו הוגשה קובלנה שמעצם הגשתה הופכים הדיונים לפומביים, בהתאם לסעיף 65א לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, הקובע את הכלל לפיו "בית דין משמעתי ידון בפומבי" (וראו גם סעיף 69 הקובע כי "הלשכה תעמיד לעיון הציבור כל פסק דין של בית דין משמעתי, בציון שמו של הנאשם, ותאפשר לכל המעוניין בכך לקבל העתק מפסק הדין").

אשר על כן, מקום בו שמו של עורך-דין הנילון חסוי, אזי שממילא ומקל וחומר לא ניתן למצוא בסיס למסור מידע על עצם הגשת התלונה ו/או על סטטוס בירורה לא כל שכן על הכרעות וועדות האתיקה שהרי הדבר נבלע במסגרת החיסיון על דיוניה, וממילא מתקיימים אותם רציונליים לא לגלות מידע זה שגם בו יש כדי לפגוע בנילון.

לצד הרציונליים האמורים נבחנה הסוגיה גם במשקפי חובת גילוי מידע לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: **חוק חופש המידע**), ממנה עולה כי, אין בהוראות חוק חופש המידע כדי לבסס חובת גילוי המידע - וזאת לאור החריגים הקבועים בסעיף 9 לחוק, ובכלל זה האיסור למסור מידע **"אין לגלותו על פי כל דין"** ו/או **"מידע בדבר דיונים פנימיים, תרשומות של התייעצויות פנימיות בין עובדי רשויות ציבוריות, חבריהן או יועציהן, או של דברים שנאמרו במסגרת תחקיר פנימי, וכן חוות דעת, טיוטה, עצה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה, למעט התייעצויות הקבועות בדין"**.

מכוח העיקרון המטיל חובת סודיות על דיוני ועדות האתיקה, קשה להלום מקרה שבו יתיר בית המשפט לגלות מידע בדבר זהות הנילון ו/או סטטוס בירור התלונה או תוצאותיה. יתרה מכך, בשים לב לאופי המידע המבוקש, ספק רב אם זהו המידע שיש לגלותו על יסוד הרציונליים של חוק חופש המידע, בפרט נוכח הפגיעה האפשרית בפרטיות הנילון.

מספר החלטה: את/120/21

יחסי עו"ד לקוח

עבירת השידול

נוכח האירועים המצערים במדינה, עם קריסת מס' בנייני מגורים, נוצרה מגמה בקרב עורכי הדין המציעים את שירותיהם ללקוחות פוטנציאליים, תוך כדי התרחשות המקרה/ האסון.

בעקבות פניות רבות, החליטה ועדת האתיקה הארצית להידרש לסוגיה.

תופעת "רודפי האמבולנסים" קיימת עוד מקדמת דנא, בו עורכי דין ממהרים להגיע לאזור תאונה או אסון כדי למצוא לקוחות ולהחתימם על יפוי כוח, לפני שיפנו לעורך דין אחר.

חוק לשכת עורכי הדין- התשכ"א-1961, ובפרט סעיף 56 קובע: **"לא ישדל עורך-דין, בעצמו או על ידי אחר, כל אדם למסור לידי עבודה מקצועית"**, סעיף זה מקבל משנה תוקף מקום בו שריו אדם במצוקה ותחושת לחץ.

המפגש הישיר אותו יוזם עורך הדין בעת התרחשות המקרה, עלול להביא להפעלת לחץ והשפעה לא הוגנת על הלקוח הפוטנציאלי ואת זה מבקש הסעיף למנוע.

עניין אישי בייפוי כח מתמשך

לאור פניות רבות בנושא "העניין האישי" של עורך דין בייפוי כוח מתמשך, לפי סעיף 32ד(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, תשכ"ב-1962 (להלן - "החוק" או "חוק הכשרות"), גיבשה ועדת האתיקה הארצית את עמדתה בנושא.

סעיף 32ד(א) לחוק הכשרות אוסר על עורך הדין בפניו חותם הממנה על ייפוי הכוח, להיות בעל עניין אישי בייפוי הכוח:

"ייפוי כוח מתמשך ייחתם בידי הממנה בפני עורך דין שעבר הכשרה לעניין עריכת ייפוי כוח

מתמשך, כפי שתיקבע בתקנות, ואין לו עניין אישי בייפוי הכוח."

[ההדגשה אינה במקור]

המונח "עניינים אישיים" מוגדר בחוק כלהלן:

"לרבות עניינים הנוגעים לרווחתו האישית של אדם, לצרכיו היום-יומיים, למקום מגוריו,

לבריאותו, או לענייניו הגופניים, הנפשיים או החברתיים, ולמעט עניין הנוגע לרכושו."

לפי סעיף 5 לחוק הפרשנות:

"האמור בלשון יחיד - אף לשון רבים במשמע, וכן להיפך."

לצד זאת, חל כמובן האיסור על ניגוד עניינים, ויש לראותו כמקופל בביטוי עניין אישי כאמור בסעיף 32ד(א) לחוק.

לאור האמור, עמדת ועדת האתיקה הארצית היא כי ה"עניין האישי" בייפוי הכוח המתמשך, שאסור שיתקיים אצל עורך הדין האמון על גביית החתימה של הממנה (הוא על פי רוב, עורך הדין שערך את המסמך), הוא כל עניין העשוי לעורר ניגוד עניינים, לרבות "עניינים אישיים" כהגדרתם בחוק, כאשר לצורך זה יש לתת את הדעת כי הגדרת "עניינים אישיים", יכולה לתפוס ברשתה אינטרסים מורכבים שאינם נפוצים בדיון בתחום ניגוד העניינים (למשל: עניינים חברתיים), ואשר על כן היא בעלת "רקמה פתוחה", שיכולה לקבל תוכן ואף תוכן מרחיק לכת, לפי נסיבותיו הקונקרטיות של כל מקרה.

עוד יש לתת את הדעת, כי בעוד שסעיף 32ד לחוק דן בעניין אישי אצל עורך דין הגובה את חתימת הממנה, הרי שבעת עריכת ייפוי כוח מתמשך מתקיימת מערכת יחסים משולשת, שכן צדדים לה הם הממנה, עורך הדין ומיופה הכוח. מובן שהאיסור על ניגוד עניינים ועל קיומו של עניין אישי בייפוי הכוח, חל על כל מערכת יחסים שעורך הדין צד לה, ונבחן גם ביחס אליה.

מורכבות נוספת מתקיימת בעניינו בכך שייפוי כוח מתמשך יכול להיות בעניינים אישיים או רכושיים, ולפיכך תוכנו של ייפוי הכוח המתמשך יכול להיות שונה מאוד ממקרה למקרה.

לאור מורכבות הנושא, עמדת ועדת האתיקה הארצית היא כי הסדרת הנושא צריכה להיעשות בזירות, ממקרה למקרה. על כן, קיומו של עניין אישי בייפוי הכוח המתמשך ייבחן בהתאם לכלל נסיבות העניין ובהם אופיו של ייפוי הכוח המתמשך (העניינים האישיים והרכושיים המוסדרים בו), והזיקה בין עורך הדין לבין הממנה ובין הנושאים המוסדרים בייפוי הכוח המתמשך.

בהתייחס לדוגמאות שפורסמו, מבקשת ועדת האתיקה הארצית לציין את הנקודות הבאות:

- עריכת ייפוי כוח מתמשך לקרובי משפחה או למי שעורך הדין יורש שלהם (על פי דין או צוואה) מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, ומומלץ לעורכי הדין לנקוט במשנה זהירות לפני שיסכימו לקבל על עצמם עריכת ייפוי כוח כאמור. עם זאת, לא ניתן לשלול כי לא בכל מקרה יתגלה ניגוד עניינים או עניין אישי בייפוי הכוח, למשל במקרה בו עו"ד עורך ייפוי כוח לקרוב משפחה (כגון אח או אחות) בעניין רכושי, כאשר עורך הדין אינו יורש ואינו בעל זיקה כלשהי לאותו עניין. ואולם, יושם אל לב כי עריכת ייפוי כוח מתמשך לקרוב משפחה מדרגה ראשונה, או למי שעורך הדין הוא יורשו על פי דין או צוואה, עשויה, בנוסף לקיומו האפשרי של עניין אישי, גם לעמוד בסתירה לבדיקה שעל עורך הדין לבצע לפי סעיף 32ד(ה) לחוק, בדבר מתן ייפוי הכוח בהסכמה חופשית ומרצון, ועל כן רצוי להימנע ממנה.

- עריכת ייפוי כוח למי שעורך הדין משמש בעבורו כנאמן לרבות על פי ייפוי כוח, צו אפוסטרופוסות או כבעל תפקיד על פי מינוי מטעם בית משפט.
מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, וגם כאן רצוי לנקוט במשנה זהירות. כמו כן גם מקרה זה מעורר שאלה בדבר הבדיקה שעל עורך הדין לבצע בדבר מתן ייפוי הכוח מתוך הסכמה חופשית ומרצון. אולם גם במקרה זה ניתן לבחון את הדברים על פי נסיבותיהם, ובין השאר לאפשר במקרים המתאימים לבית המשפט המפקח על ההליך במסגרתו מכהן בעל התפקיד, להחליט בדבר.
- עריכת ייפוי כוח מתמשך למי שלעורך הדין יש עמו יחסי מרות, יחסי שיתוף או יחסים עסקיים.
מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, וגם כאן רצוי לנקוט במשנה זהירות. כמו כן, גם מקרה זה מעורר שאלה בדבר הבדיקה שעל עורך הדין לבצע בדבר מתן ייפוי הכוח מתוך הסכמה חופשית ומרצון. עם זאת גם במקרה זה ניתן לבחון את הדברים על פי נסיבותיהם ולא לשלול, לדוגמה, את האפשרות שעורך דין יכין ללא תמורה ייפוי כוח לאדם עמו יש עמו יחסי מרות, בכפוף לבחינת כלל נסיבות העניין.
יצוין כי דוגמה זו מחדדת כי עניין אישי כהגדרתו בחוק יכול להתעורר גם במערכת היחסים בין עורך הדין לבין מיופה הכוח.

מספר החלטה: את/23/20

עורך הדין ולקוחו

התלונה: המתלונן מלין כנגד שתי עורכות דין המייצגות אותו בבית המשפט לענייני משפחה. טענותיו הן כי לא הודיעו לו על דיון שהתקיים בבית הדין הרבני, לא הגיבו לבקשות שהועברו לתגובתו ולכן נאלץ להגיב באופן עצמאי וכי שילם שכ"ט 36,000 ₪ אולם לא קיבל קבלות עבור התשלום.
הנילונות בתגובה, פירטו את כלל הפעולות שביצעו עבור המתלונן תוך צירוף אסמכתאות ופרוטוקול. כמו כן, ציינו כי לאורך כל הדרך היו זמינות עבורו ופעלו לטובתו.
עם זאת, הנילונות חשו כי עליהן לרדוף אחר המתלונן על מנת שיגיע לחתום על מסמכים ותצהירים כדי שהן יוכלו להגיש בקשות או מסמכים במועד, ואף התריעו בפניו כי הדבר עשוי לגרום לו לנזק (צורפו אסמכתאות על תכתובות בין הצדדים, והדבר אף עולה מתכתובת וואטס אפ שצירף המתלונן בעצמו). זאת ועוד, בסוף ההתקשרות בחר הפונה להגיש לבדו מספר פניות לבית הדין הרבני, שם ייצג את עצמו מתוך בחירה אישית-כלכלית, ולכן, לא זימנו אותו לדיון בגט שכן לא ידעו על קיומו משום שלא ייצגו אותו והדבר לא הובא לידיעתן. עם זאת, לאור מצוקתו, שוחחו עם הצד שכנגד וסייעו לו לתאם מועד דיון חדש בבית הדין הרבני. כמו כן, ציינו כי המתלונן לא שילם עד כה את מלוא סכום שכר הטרחה וכי חשבוניות אודות הכספים שכבר שולמו הועברו לידי (צורף הסכם שכ"ט+ חשבוניות).
החלטה: לאור תגובת הנילונות המגובות באסמכתאות מרובות ניכר כי טיפולן בעניינו של המתלונן היה ראוי. לפיכך, סבורה הוועדה כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/56/20

עמותה כגורם מפנה

שאלתה: הפונה שאל באם הענקת שירות עריכת ייפוי כח מתמשך בעמותה המסייעת לקשישים, בעבור תשלום של 1000 ₪ לאדם או 1500 ₪ לזוג, עומדים בקנה אחד עם כללי האתיקה.
החלטה: הוועדה סבורה כי אין מניעה אתית במתן השירותים המפורטים בפניה.
עם זאת, התשלום אינו עולה בקנה אחד עם ההנחיה בדבר גביית תשלום "סביר" באמצעות העמותה כ"גורם מפנה".
ככל שהעמותה מבקשת לגבות תשלום בגין השירותים כ"גורם מפנה", הרי שעל תשלום זה לעמוד בנסיבות המתוארות ברף התשלום שנבחן במסגרת החלטת ועדת האתיקה (את/242/18) תוך שיערוך מועד הפניה הנוכחית.
יודגש, כי ההחלטה מתייחסת אך ורק לגביה של התשלום באמצעות העמותה כגורם מפנה, ואין בה כדי להוות קביעת מסמרות ביחס לכל תרחיש אחר של מתן שירותים מותרים לפי כלל 11ב' והחלטות ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין.

מספר החלטה: את/2/2020

נטילת ייצוג על ידי נבחר ציבור בלשכה בהליכים נגד הלשכה ו/או מוסדותיה - חשש לניגוד עניינים

ברי כי ייצוג בהליך משפטי על ידי נבחר הציבור נגד הלשכה או מוסדותיה יוצר קושי בלתי נמנע לעורך הדין נושא התפקיד, בשל המתח המובנה שבין הרצון לייצג את לקוחו נאמנה לבין הרצון לבצע נאמנה את תפקידו כנבחר ציבור בלשכה. לשכת עורכי הדין הינה גוף סטטוטורי, ומשכך חלים עליה העקרונות וההוראות החלות על רשות מנהלית וציבורית, לפי העניין. בשים לב לתחולתו הרחבה של האיסור המשפטי להימצאות בניגוד עניינים, להוראת סעיף 60(א) לחוק לשכת עורכי הדין, ולהוראת כלל 3 לכללי לשכת עורכי הדין (חברי גופים נבחרים או ממונים), במצב שבו נבחר ציבור בלשכה עלול להשפיע, מכוח תפקידו, במישרין או בעקיפין, על גוף או מוסד אחר בלשכה, ובכל מצב שבו לנבחר הציבור עלולה להיות גישה, מכוח תפקידו, במישרין או בעקיפין, אל חבר בגוף או במוסד אחר בלשכה או אל מידע שאינו פומבי או שטרם פורסם, **הרי שעל נבחר הציבור להימנע מלייצג לקוח בהליך נגד הגוף או המוסד האמור.**

ברי כי ייצוג בהליך משפטי על ידי נבחר הציבור נגד הלשכה או מוסדותיה יוצר קושי בלתי נמנע לעורך הדין נושא התפקיד, בשל המתח המובנה שבין הרצון לייצג את לקוחו נאמנה לבין הרצון לבצע נאמנה את תפקידו כנבחר ציבור בלשכה. כאמור, המבחן שביסוד הכלל האוסר להימצא במצב של חשש לניגוד עניינים הוא ברצון למנוע מצב שבו יש סתירה בין הצורך של נבחר הציבור למלא את תפקידו בנאמנות כלפי ציבור לבין אינטרס שיש לו ועלול לפגוע ביכולתו למלא את תפקידו כאמור. **משכך, עצם ההימצאות במצב שבו נבחר ציבור מייצג בהליך נגד הלשכה ו/או מוסד ממוסדותיה חותר מניה וביה תחת אותה נאמנות, שכן מצד אחד הרצון לייצג את לקוחו נאמנה ומצד שני הרצון לשרת את האינטרסים של הלשכה ושל ציבור עורכי הדין במסגרת תפקידו. לפיכך, מי שהינו נבחר ציבור בלשכה לא יכול לשמש כמייצג נגד הלשכה או מוסדותיה (בניהם - ועדות האתיקה ו/או בתי הדין המשמעתיים).**

הדברים לעיל נכתבו בהינתן שהמדובר בתפקיד התנדבותי שאין בווייתור עליו משום פגיעה בלתי סבירה ומנגד נשמרת זכותו של עורך הדין המייצג לחופש העיסוק, ובהינתן המצב המשפטי כאמור לעיל, הרי שהימנעות מייצוג במקרים האמורים הינה מידתית וסבירה ואין בה כדי לפגוע מעבר לדרוש בנושא התפקיד.

זאת ועוד, ככל שקיים הליך תלוי ועומד שבו נבחר ציבור בלשכה מייצג בהליך משפטי שמקים ניגוד עניינים כאמור לעיל, מוצע שעורך הדין יפנה ליושב ראש ועדת האתיקה הארצית לקבלת אישור להמשך הייצוג.

מספר החלטה: את/21/49

איסור על טיפול נגד לקוח

שאלתה: האם עו"ד המייצג לקוח קבוע, בי"ח סורוקה, בהליכי גבייה בלבד, מכח הסכם מול בית-חולים סורוקה שתוקפו הסתיים, אולם הליכים קיימים ממשיכים להתנהל על ידו, יכול לייצג את עיריית באר שבע, בהליכי פינוי ממקרקעין בבעלות העירייה, כנגד סניף של קופת חולים שירותי בריאות כללית?

החלטה: ראשית, כאמור בשאלתה ההסכם מכוחו פועל עו"ד הוא עם בי"ח סורוקה, ובמסגרת ייצוג בי"ח סורוקה לעו"ד ולמשרדו לא היה כל קשר למחלקה המשפטית של שירותי בריאות כללית, לא היתה זיקה למידע אודותיה או הסדרה הפנימיים של שירותי בריאות כללית, או שיקוליה המשפטיים או הכלכליים. כל עבודתו היתה מול מחלקת הגביה של בי"ח סורוקה.

שנית, שירותי בריאות כללית אינם מעבירים תיקים לידי עו"ד אלא מחלקת הגביה של בי"ח סורוקה. יתר על כן וכפי שנאמר בשאלתה, ההסכם ההתקשרות עם בי"ח הסתיים, לעו"ד לא מועברים תיקים חדשים, אלא הוא מסיים תיקים שהתחיל את טיפולם וטרם הסתיימו. לפיכך, החשש כי עו"ד יעדיף לשמור נאמנות לשירותי בריאות כללית כדי להמשיך ולקבל מהם עבודה, ובכך יפגע הייצוג של עיריית באר שבע, אינו קיים. נהפוך הוא, חזקה על עו"ד שייצג את לקוח החדש - עיריית באר שבע היטב, על מנת שימשיך בהתקשרות עמו. יתר על כן, בחינת התנאים הדרושים בסעיף 14(ה) לכללי האתיקה, מצביעים כי עו"ד יכול לייצג את עיריית באר שבע בהליך הפינוי, שכן הדרישה לתחילת השירות מתקיימת במקרה שלפנינו. פעולות עו"ד מול בי"ח סורוקה הוגבלו להליכי גביה בלבד. צמצום השירות הנ"ל סביר, ובכל מקרה תחום זה רחוק מספיק מתביעת פינוי מקרקעין. כמו כן, גם הדרישה כי חובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחותיו מתקיימת במקרה זה. בנסיבות אלו, לטעמי אין כל חשש כי ייצוג העירייה בהליך פינוי סניף של קופת חולים יפגע בשל ייצוג בי"ח סורוקה בהליכי גביה. יתר על כן, משהסכם ההתקשרות עם בי"ח סורוקה הסתיים אין חשש שבשל רצון לקבל תיקים מבי"ח יעדיף עורך הדין את טובת שירותי בריאות כללית על פני עיריית באר שבע.

מספר החלטה: את/20/231

התלונה: הנילון מייצג את המועצה האזורית דרום השרון. המתלוננת גילתה כי חשבון הבנק שלה, הרכב וקרן ההשתלמות שלה מעוקלים. מבירור שערכה התגלה לה כי הנילון הטיל את העיקול על נכסיה בשל חוב למועצה על סך 4800 ₪. לטענתה, הנילון נקט נגדה בהליכים מבלי שפנה אליה במכתב התראה. כמו כן, טוענת המתלוננת כי כל אישורי המסירה שצירף המתלון להליכים שננקטו, לא נחתמו על ידה והיה עליו לדעת זאת מפני שהחתימה המופיעה באישורי המסירה לא זהה למסמך אחר שחתמה בשעתו מול המועצה.

הנילון השיב בתגובתו, כי לאחר הטלת העיקול המתלוננת סילקה את החוב בהסכם פשרה. עוד טוען, כי עיקר התלונה נסובה על ביצוע המסירות ועל טענות אלה להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מציין, כי המתלוננת הגישה תביעה קטנה כנגד הנילון, שם נדחו התביעות ההדדיות וכן נקבע כי לא נפל פגם בהתנהלות הנילון.

החלטה: מדובר בעניין שהיה עליו להתברר במסגרת ההליך האזרחי. כמו כן, במסגרת ההליך משפטי נוסף שננקט לעניין זה, נדחתה טענת המתלוננת. משכך, על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/35/19

סירוב לדחיית דיון ואימות תצהיר

התלונה: הנילון הינו ב"כ הצד שכנגד בסכסוך בין בני זוג. המתלון הלין כי הנילון אימת תצהיר שבעובדותיו היה רשום כי למרשתו אין רכב, כאשר הוא מודע לכך שיש לה רכב. כמו כן, הלין כי בדיון שעתיד היה להתקיים בפני בית הדין הרבני, פנה הוא בבקשה לדחיית מועד הדיון משום שעוה"ד שלו שהה בחו"ל. כאשר הבקשה הועברה לתגובת הנילון, זה סירב לדחיית הדיון.

החלטה: התלונה לא גובתה בראיות המעידות כי הנילון היה מודע לעובדה כי למרשתו אין רכב בבעלותה. כמו כן, לא צירף לבקשתו את בקשת דחיית הדיון/ תגובת הצד השני. לאור האמור, סבורה הוועדה כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/189/19 + את/61/20

הפרת הסכם

התלונה: הנילון ייצג את המוכרת בעסקת מכר של דירה. הרוכשים בעסקה הינם המתלון ורעייתו. לטענת המתלון, לאחר שהעביר את מלוא התמורה ממאן הנילון להעביר את יפוי הכח הבלתי חוזר על מנת להעביר את הדירה על שם הרוכשים. פניות ב"כ היוורשים לא נענו. בעקבות התנהלות הנילון, המתלון ורעייתו מצויים במצב כלכלי קשה כיוון שהם נאלצים לשלם משכנתה ודמי שכירות. הנילון בתגובתו מציין, כי בין הצדדים לעסקת המכר יש פערים משמעותיים בנוגע לשאלת קיומו או אי קיומו של הסכם המכר ו/או הפרתו על ידי כל אחד מהצדדים כלפי זולתו, לרבות טענות של המוכרת על כך שלא שולם מלוא סכום התמורה. מתוקף היותו של הנילון בא כוחה של המוכרת, מצוי בידו יפוי הכוח להעברת הזכויות בדירה לרוכשים.

על פי הקבוע בסעיף 3.5 להסכם, הנילון אינו רשאי למסור את יפוי הכוח או למסרו למוכר מבלי ששולמה מלוא התמורה. הנילון טוען כי המוכרת טענה בפניו פעמים רבות כי לא שולמה לה מלוא התמורה וכי הרוכשים מעולם לא העבירו לנילון כל אסמכתה על תשלום מלוא התמורה. גם לתלונה דן לדבריו, לא צורפה אסמכתא כאמור.

המתלון מוסיף כי שולם בין היתר סך של 68,000 ₪ במזומן לידי אביה של המוכרת, אך לצערו של המתלון אין לו אסמכתה לכך מאחר ובין הצדדים היה אמון מלא.

החלטה: עניינה של התלונה מעלה טענות הדדיות הנוגעות לקיומן של הוראות ההסכם. ועדת האתיקה אינה האכסניה המתאימה לבירור טענות מסוג זה. משכך, הוועדה סבורה כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/173/20

התלונה: לטענת המתלונן, הנילונה מעורבת בעניינים פליליים ובידיו ראיות כי למרות שישנו צו ארעי לאיסור דיספוזציה עבור דירת הוריו, השתתפה הנילונה בפגישה שהיא מודעת לצו המניעה והייתה מעורבת בחתימה על הסכם צד ג' בניגוד לצו המניעה.

לטענתו, הנילונה רשמה עם ההסכם מועד קודם למועד הצו, דהיינו, השתמשה בהסכם הנושא תאריך מזויף) תוך ניסיון להטעות את בית המשפט ולפגוע בקניין הורי המתלונן, ואימתה תצהיר בקשר למועד בו נחתם ההסכם בידיעה שהוא כוזב. עוד טוען המתלונן כי הנילונה הגישה לביהמ"ש כנספח לבקשה לביטול צו המניעה הערות שהמתלונן כתב לטיוטת הסכם שנועד להסדיר את הנושא המשפטי שהיה שנוי במחלוקת, ובכך הפרה חיסיון פרטים שניתנו לה במהלך מו"מ לפשרה.

הנילונה בתגובתה, מכחישה את האמור ומציינת כי במועד חתימת ההסכם נכחו 7 עדים. כמו כן, הנילונה הציגה מסמכים המלמדים כי מועד החתימה על ההסכם היה טרם צו המניעה. הנילונה מודה כי צרפה לכתב הטענות טיוטת חוזה שהכירה וכן התכתבויות עם המתלונן אולם אין בכח הפרטים שנחשפו לבסס או לסתור את זכותם של לקוחות המתלונן לקבל את הסעד המבוקש, ולכן אין איסור לחשוף מסמכים אלה. כמו כן מציינת כי הטיוטה צורפה על ידה כהוכחה לניסיון מצד מרשיה לנהל מו"מ בתום לב.

החלטה: אשר לטענה שעניינה זיוף מועד ההסכם ואימות תצהיר שקרי, הוועדה סבורה כי על התלונה להיגנז. ככל שיקבעו ממצאים התומכים בטענות המתלונן במסגרת ההליכים המשפטיים, יוכל הוא לשוב ולפנות לוועדה.

באשר לטענת הגשת מסמכים לבית המשפט ממשא ומתן לפשרה, הכנסת סייג אמורפי המושפע משיקול דעת של כל עורך דין יכרסם באיסור על הצגת דברים ומסמכים שהוחלפו בין ב"כ הצדדים במו"מ לפשרה, ולכן בעניין זה יש להעמיד לדין את הנילונה.

מספר החלטה: את/19/193

הקלטת עד

התלונה: המתלונן ייצג נתבע בבית הדין לעבודה שבו הנילון ייצג את התובע. במסגרת התביעה הגיש הנילון הקלטה שביצע עם עד התביעה כראיה לכך שזומן כדין לדין. המתלונן טוען כי מדובר בהקלטה אסורה.

החלטה: לאור העובדה שמדובר בהקלטה של עד ולא של לקוח/ עו"ד אין המדובר בהקלטה אסורה, ולכן על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/20/343

עורך הדין ובית המשפט

קשר אישי

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין יחסי עורכי דין ושופטים מכהנים ובהתאם לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א- 1961 והכללים שהותקנו מכוחו, החליטה ועדת האתיקה הארצית להידרש לסוגיית היחסים בין עורכי דין לשופטים.

כאמור, לא מן הנמנע כי בין עורכי דין ושופטים קיימת היכרות מוקדמת, אם בשל חייהם הפרטיים ואם בשל הופעות עורכי הדין מול השופטים בבית המשפט ו/או בעת ניהול הליכים שונים מחוץ לכותלי בית המשפט, היכרות אשר איננה מהווה פסול.

אין חולק כי, על עורך דין להימנע מליצור מצג שווא ללקוחותיו כי קיים "קשר אישי" בינו לבין שופט, קשר כאמור, יוצר מצג ללקוח בו הוא מפיק לכאורה תועלת משכירת שרותיו של משרד עוה"ד בשל העדפה של משרד זה על ידי השופט, דבר היכול לעלות אף כדי שידול בהתאם לסעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א- 1961.

יצירת מצג זה מהווה פגיעה במערכת המשפט כולה ואף עולה כדי הטלת דופי בשופטיה.

לאור האמור, האינטראקציה הקיימת בין עורכי דין ושופטים ראוי שתהא באופן המכבד את מערכת המשפט וכבוד המקצוע.

מספר החלטה: את/21/177

התלונה: תלונת הנהלת בתי המשפט אליה צורף פרוטוקול דיון במסגרתו חקר הנילון (ב"כ תובע) את עדי הנתבעת. במהלך חקירת העדה השנייה החליטה השופטת להפסיק את הדיון בזו הלשון: "בשלב זה אני מרגישה מאוימת מב"כ התובע, ומפסיקה את הדיון. המאבטחים יפנו את האולם. ההחלטה תשלח לצדדים". כמו כן, בפרוטוקול הדיון נרשמו התבטאויותיו הנוספות של הנילון, כגון: "הכלבים נובחים והשיירה עוברת. זה לא מזיז לבית המשפט את קצה קצהו של הלא יודע מה", "אבקש שבית המשפט יאמר לעדה לא לפנות אלי, למעט להשיב על השאלות שלי, אחרת אקום ואצא. לא לפנות אלי. גבירתי משחקת איתי משחק מסוכן מאוד, ובמשחק הזה יהיו חללים". תגובת הנילון ניתנה על ידי המצאצא בקשה לתיקון פרוטוקול שהגיש הנילון לבית המשפט וכן תלונת הנילון נגד השופטת, במסגרתה טען הנילון כי המילים הללו לא נאמרו על ידיו.

החלטה: פרוטוקול בית המשפט משקף את מהלך הדיון והדברים שנאמרו במסגרתו ומהווה ראייה לכאורה. משכך, סבורה הוועדה כי יש להעמיד את הנילון לדין משמעתי. כמו כן, מאחר ומדובר בגרסאות מנוגדות אין מנוס מבירור העובדות בבית הדין.

מספר החלטה: את/196/19

הדגשת עובדות בפני בית המשפט

התלונה: המתלון מייצג חברה שנושה בלקוחה של עורכי הדין הנילונים. הלקוחה חתמה על הסדר לסילוק חוב עם החברה בעת שהיתה מיוצגת על ידי עו"ד. לאחר מכן חתמה על הסדר כשהיא מלווה בעו"ד אחרת שאישרה כי החייבת חתמה בפניה לאחר שזיהתה אותם והסבירה להם את המשמעויות המשפטיות והכלכליות של ההסדר. החייבים הפרו את ההסדר השני וניתן צו לפינוי הנכס במסגרת תיק ההוצל"פ.

החייבת ובאי כוחה הגישו בקשה דחופה לעיכוב הפינוי בסמוך למועד הפינוי והסתירו מכב' רשם ההוצל"פ את העובדה כי בין הצדדים נחתמו 2 הסדרי חוב, ובמיוחד ההסדר השני, כאשר בו הם כבר ייצגו את החייבת וידעו כי במסגרתו אישרה החייבת את ידיעתה בדבר השיעבוד.

לפיכך, נתן כב' הרשם החלטה מנומקת אשר דחתה את בקשת החייבת ובה נאמרו הדברים הבאים: "החייבת שוב מיוצגת על ידי עורכי דין, אותם עורכי דין המייצגים אותה בבקשה הנוכחית במסגרתה נטען שהיא לא הבינה על מה היא חותמת. התנהלות זו והיתממות זו אין לקבל והיא אף מוכיחה שאין שום תועלת בקיומו של דיון". הנילונים הגישו ערעור על ההחלטה לבית משפט השלום והצליחו לקבל צו עיכוב הליכים במעמד צד אחד.

גם בבקשה הבהולה לעיכוב הליכים במסגרת הערעור לא ציינו הנילונים כי החייבת חתמה על שני הסדרים כאשר בהסדר השני היא יוצגה על ידם. לטענת המתלון מדובר בהטעיה מכוונת כדי להשיג צו שיפוטי במעמד צד אחד.

החלטה: הנילונים עברו על סעיף 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים") כאשר הסתירו מכב' רשם ההוצל"פ ומביהמ"ש את עובדת חתימת החייבת על שני ההסדרים ואת העובדה שייצגו אותה במסגרת ההסדר השני.

כמו כן, נעברה עבירה על סעיף 15 לכללים, כאשר הנילונים טענו נגד האמור בהסדר שהם היו שותפים לעריכתו ולניסוחו. לפיכך, יש להעמידם לדין משמעתי.

מספר החלטה: מחוז ת"א/202/19

עורך הדין וחברו למקצוע

יחסי חברים

התלונה: המתלון ייצג לקוחה לצורך הגשת תביעת נזיקין עקב תאונת דרכים. הלקוחה חתמה בפני המתלון על ייפוי כוח, כאשר לאחר חלוף כ-10 חודשים, בהן פעל המתלון לצורך איסוף חומר פעולות שונות, הודיעה הלקוחה, כי היא מבטלת את ייפוי הכוח ומעבירה את הטיפול לעורך דין אחר, היינו הנילון במקרה זה.

הוסכם בין הלקוחה למתלון במסגרת הסכם שכר הטרחה, כי במידה והלקוחה תבחר להפסיק את הטיפול אצל המתלון טרם הגשת התביעה לבית משפט, אזי יהא עליה לשלם למתלון שכר טרחת עורך דין בשיעור של 33.3% משכר הטרחה הקבוע בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים וכן על עורך הדין החדש שתבחר לייצגה להעביר התחייבות בלתי חוזרת

לידי המתלונן לפיה מתוך הכספים אשר יועברו לידי הלקוחה, אזי יעביר עורך הדין החדש לידי המתלונן את שכר הטרחה המוסכם. הנילון אשר קיבל את הייצוג בתביעת הנזיקין, העביר התחייבות לידי המתלונן, כך גם עשתה הלקוחה. בהמשך, פנה המתלונן לנילון על מנת לקבל מידע האם ניתן פסק דין בתביעה אשר הוגשה על ידו. לדברי המתלונן, הנילון לא השיב לפניותיו החוזרות והנשנות ורק לאחר מספר חודשים השיב הנילון, כי מיד עם קבלת פסק דין יעדכן את המתלונן. לאחר חלוף כארבעה חודשים נוספים, משלא התקבלה כל התייחסות נוספת מאת הנילון, חיפש המתלונן באתר בתי המשפט ומצא כי ניתן פסק דין זה מכבר. פנה המתלונן לנילון כי עיכב את שכר טרחתו בניגוד למוסכם. לאחר שהמתלונן לא נענה, נערכה פנייה ישירות לתובעת ולאחריה בוצעה העברה בנקאית לחשבון הבנק של המתלונן.

לטענת הנילון, שכר טרחתו של המתלונן נגזר מחלקו של הנילון. זכאותו של המתלונן קמה לאחר שהנילון מקבל את שכר טרחתו ולא על פי המועד בו התובעת קיבלה את המגיע לה על פי פסק הדין. כמו כן, ציין כי שכר הטרחה הועבר לידי המתלונן ביום בו הועבר שכר הטרחה לידי ולא היה כל עיכוב בהעברת הכספים.

החלטה: לאור תגובתו של הנילון ודף חשבון אשר צורף ע"י הנילון לפיו ניתן לראות כי שכר הטרחה הועבר לידי המתלונן ביום בו נתקבל שכר הטרחה ע"י הנילון, הוחלט לגנוז את התלונה.

מספר החלטה: את/20/100

עדכון חבר למקצוע בדבר מניעות לטפל בתיק

שאלתה: עוה"ד הפונה ביקש לדעת האם הוא רשאי להודיע לעמיתו למקצוע (אשר הפנה אליו לקוח המצוי בסכסוך משפטי) כי הצד שכנגד נועץ בו קודם לכן ומשכך הוא מנוע מלטפל בתיק, וכל זאת מבלי לפרט את הסיבות לכך.

החלטה: הקושי הטמון בשאלה זו נעוץ בעובדה שאם השואל יחשוף בפני העמית כי הוא חב כלפי הצד שכנגד חובת סודיות, הרי יהיה ברור לכל בר דעת שהשואל סיע או ייעץ לצד שכנגד בנושא הסכסוך. משכך לכאורה, מפר הוא בפועל את חובת הסודיות המוטלת עליו על פי כלל 19 לכללי לשכת עורכי-הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 (להלן: "כללי הלשכה").

כידוע, חובת הסודיות חלה כלפי כולי עלמא והיא מחייבת את עורך-הדין לשמור בסודיות על מידע שהגיע אליו מהלקוח או מטעמו, הגם שאין לו קשר ענייני לשירות המקצועי.

כלומר, חובת הסודיות, בשונה מחיסיון עורך דין- לקוח, חלה ביחס לכל מידע אשר הובא לעורך הדין במסגרת יחסי הייצוג, לפיכך היא רחבה בהרבה מתחולת החיסיון.

חשיפת זהות הלקוח יש בה כדי לחשוף לעיתים את מהות השירות שניתן לו. עם זאת, השמירה על קיום חובת הסודיות כלפי הלקוח נמדדת על פי מעשי או מחדלי עורך הדין, ולא לפי השערות של מי מהצדדים. קרי, גם אם הסיק העמית בנסיבות העניין שהצד שכנגד נועץ בשואל בסכסוך האמור, הרי שאין בכך כדי ללמד על הפרת חובת הסודיות על ידי השואל.

משכך, "דרך המלך" הנה לפעול בהתאם להוראות כלל 12 לכללי הלשכה, שכן כלל זה אינו מחייב את עורך הדין שבחר שלא לקבל לטיפולו תיק כזה או אחר לפרט לפונה את סיבת סירובו, ובכך נשמרת חובת הסודיות.

לאור האמור לעיל, עורך-הדין רשאי לידע את עמיתו כי הוא מנוע מלטפל בתיק, וזאת מבלי לפרט את הסיבות לכך.

מספר החלטה: את/20/147

עורך הדין בחייו האישיים

הקלטת חבר בעניינים אישיים

שאלתה: הפונה שאל באם חבר רשאי להקליט חבר במסגרת מערכת יחסים שבין משכיר לשוכר. כמו כן, הדגיש הפונה, כי מלבד יחסי משכיר- שוכר אין בין הצדדים קשר או רלוונטיות להיותם עורכי דין. כמו כן, לא מתקיים קשר ללקוחות של מי מהצדדים.

החלטה: ככלל, עורך דין שאינו במסגרת תפקידו כאחד האדם הוא, ולפיכך הזכויות הקיימות לו בדין עומדות לו בתנאי שהן אינן מתנגשות בחובותיו האתיות. יחד עם זאת, ובמקרה של הקלטה בין שני עורכי דין בכובעם כאנשים פרטיים, קיים הסיכון כי המחלוקת תגלוש בהמשך לפסים משפטיים ומשכך על עורך הדין המבקש להקליט מוטלת החובה להפריד באופן מובהק בין מטרת ההקלטה המסחרית לבין עיסוקו כעורך דין.

לפיכך, במקרה שפורט בפנייה, ההקלטה אינה אסורה- וכל זאת בכפוף להתקיימותם של התנאים המפורטים בפנייה.

יחד עם זאת, כאמור, מוטלת על עורך הדין החובה לפעול בהתאם לכללי האתיקה וכן להימנע מהקלטה בנסיבות שאינן אישיות ומסחריות גרידא (תנאים מצטברים) או לחילופין, בנסיבות בהן קיים חשש כלשהו שהצד המוקלט היה יכול לסבור כי עורך הדין מבצע את ההקלטה בכובעו כעורך דין, ולא בכובעו כאדם פרטי.

מספר החלטה: את/14/21

הליכים משפטיים בין בני משפחתו של עורך הדין

התלונה: המתלוננת הנה אחותו של הנילון. לטענתה, מתנהלים הליכים משפטיים בינה לבין אמה בבית משפט לענייני משפחה במסגרתם הנילון מייצג את האם, כאשר בפועל הוא צד פעיל בסכסוך המשפחתי. לטענתה, הנילון מתנהג כלפיה בבריונות ובכוחניות, מחטט בחפציה האישיים, מאיים שיגיש נגדה תלונות במשטרה, מלחיט את האם נגדה ומונע הליך גישור בינה לבין האם.

הנילון בתגובתו טוען כי מדובר בסכסוך משפחתי כאשר קיימת מערכת יחסים מורכבת ונפיצה בין אחותו, המתלוננת, לבין האם המבוגרת. תלונה במשטרה שהגישה המתלוננת כנגדו נסגרה אף מבלי שזומן לחקירה. תלונות נוספות נסגרו אף הן. לטענתו, המתלוננת זקוקה לטיפול מזה שנים רבות, אך אינו רוצה לפרט על מנת שלא לפגוע בה. הנילון צירף תיעוד מצולם על מנת להוכיח שלא נקט באלימות כלפיה מכל סוג שהוא.

החלטה: עניינה של התלונה נסוב אודות סכסוך משפחתי שנדון בבית המשפט וניכר שהנילון מסייע לאימו המבוגרת בהליכים אלה. לא הוכח כי הנילון נקט באלימות מילולית, פיזית או התבטא באופן לא ראוי ו/או לא מכובד כלפי המתלוננת. משכך, הוועדה סבורה כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/160/20

התנהגות שאינה הולמת

התלונה: המתלוננים הינם בני זוג אשר מתגוררים בבניין מגורים באבן יהודה. רכבה של המתלוננת חנה במקביל לחומת מתחם בנייני המגורים ובסמוך לפחי הזבל, כאשר בחומה מותקנת שער כניסה, והמתלוננת ווידאה שחנתה את רכבה באופן שאינו חוסם את השער. כאשר חזרה לרכבה, גילתה לתדהמתה כי רכבה הושחת, ועל כן הגישה תלונה במשטרת ישראל. כיון שלא היו בדיה ראיות, במשטרה ייעצו לה, להחנות שם רכב אחר, ולהציב מצלמות על מנת לראות האם מישהו יחזור על מעשיו ויגרום נזק נוסף לרכב השני. לאחר כשבוע, בן זוגה (שהינו עו"ד) החנה את רכבו לאחר שהתקין ברכב מצלמות ולתדהמתו כששב לרכבו גילה נזק של שריטות ומכות פח ברכב. בצפייה במצלמות, גילה כי הנילון הוא אשר ביצע זאת. בהמשך, נגרם נזק נוסף בשנית, כאשר הפעולות מצולמות. הנילון סירב לשאת בנזקים, והנילונים הגישו תלונה במשטרה. לאחריה, המשטרה החליטה להגיש כתב אישום כנגד הנילון.

הנילון בתגובתו, ציין שלא מכיר את המתלוננים ובכל אופן אינו ידע שמדובר בחבר למקצוע ולכן אין המדובר בסוגייה אתית.

החלטה: מדובר בהתנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין ומשכך, יש להעמיד את הנילון לדין משמעתי.

מספר החלטה: מחוז ת"א/53/20

פרסומת

עורכי דין בטלויזיה

לאור פניות רבות שהגיעו לוועדת האתיקה הארצית בעניין הופעת עורכי דין בטלויזיה, נדגיש כי כלל 3(י) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, קובע כי עורך דין רשאי לשלם בעד פרסום מאמרים מקצועיים, ראיונות וניהול פורומים ובלבד שייכתב מפורשות במקום הפרסום כי מדובר בפרסומת. החלטה זו מעדכנת את החלטת פרסומת 7/16 בה נקבע כי יש טעם לפגם בתשלום עבור הופעה בטלויזיה, באשר יש בכך כדי להטעות את הצופים לחשוב כאילו עורך הדין המופיע מרואיין בשל כישוריו ולא בשל הסכום ששילם. כאמור, הטעם לפגם נעוץ מקום בו לא נכתב כי מדובר בפרסומת.

כמו כן, תשלום לעניין זה אינו רק בכסף בעבור ההופעה, אלא גם בדרכים עקיפות הנהוגות בטלויזיה המסחרית, כגון תשלום בגין מקבץ הופעות שבו מופיעים הראיונות עמו ובכל דרך אחרת וכן אף תשלום ע"י צד שלישי.

מספר החלטה: את/97/21

התלונה: הנילון שלח לידי מחוז דרום מכתב כמייצג בתיק שהתנהל במחוז. המחוז הבחין, כי על גבי המכתב ישנו לוגו של הנילון ובו לא צוינה כתובת מלאה אלא ת.ד בלבד. לפיכך, הוועדה פנתה לנילון לצורך הסרה או שינוי הפרסום. הנילון בתגובתו השיב כי עבר גירושים קשים במהלכם החליף 5 כתובות שונות, אולם כתובת ת.ד ומספר הפקס נשארו קבועים, ולכן לא ציון בנייר המכתבים שלו כתובת מלאה.

החלטה: לאור תגובתו והסבריו של הנילון וכן לאור התיקון שבוצע על גבי נייר המכתבים, סבורה הוועדה כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/20/15

ציון "הגבלת חברות" על כרטיס הביקור

שאלתה: האם עו"ד בהגבלת חברות צריך לציין זאת על כרטיס הביקור?

החלטה: סעיף 352 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, קובע כי על עורך דין בהגבלת חברות אסורה כל עשיית פעולה המיוחדת לעורכי דין. זאת ועוד, בבג"צ 4000/93 אלרואי קנבל נ' לשכת עורכי הדין בישראל נקבע כי עורך דין אשר חברותו מוגבלת, חייב להוסיף בציון תוארו את המלל: "בלתי פעיל" או "בחברות מוגבלת". בהמשך לאמור, עורך דין אשר הגביל את חברותו בלשכת עורכי הדין יפרט עובדה זו הן על כרטיס הביקור והן על נייר המכתבים וכן בכל מקום בו יבחר לציין את תוארו.

מספר החלטה: את/20/210

אינדקס עורכי דין

שאלתה: בידי הפונה הצעה לפרסם את עצמו באתר לפרסום עורכי דין, שיהיה זהה במתכונתו לאתר לפרסום רופאים בשם Medreviews. הפונה מפנה להחלטה שפורסמה בגיליון אתיקה מס' 65 (2017) המתירה פרסום באתר המהווה אינדקס עורכי דין.

החלטה: החשש המרכזי הינו החשש להטעיה הנובע מכך שהפרסום נחזה כמדריך לצרכן, בעוד שבפועל ניתן להניח כי אין מדובר בחוות דעת אובייקטיביות. האתר אינו מדרג באופן עצמאי את עורכי הדין אלא את ההמלצות שניתנו על ידי לקוחות שנבחרו על ידי אותו עורך דין, שהוא המפרסם באתר. אמנם ניתן להעמיד את האתר בחזקתו כי חוות הדעת בפני עצמן משקפות את עמדת הלקוחות שמסרו אותן, אך אין בכך כדי ליטול את העוקץ מפני החשש להטעיה הגלומה בהצגת המלצות שנבחרו על ידי עורך דין בעבור עצמו, לכדי מה שנחזה כדירוג אובייקטיבי. בנסיבות אלה, חלוקת עורכי דין לקטגוריות כגון "מומלצים" או ציון בכוכבים, הוא פרי מידע סלקטיבי ובכך יש חשש להטעיה. בכך גם גלומה האבחנה בין פרסום מסוג זה לבין המדריכים המקצועיים השונים, בהם הגורמים המעריכים אוספים מידע מהלקוחות ומעורכי הדין באופן עצמאי, ומוסרים את הדירוג כפי שנקבע על ידם.

מספר החלטה: את/20/10

ייחוד המקצוע

שאלתה: האם פרופסור למשפטים יכול לשמש כ"יועץ" לכמה משרדים בו זמנית ולהירשם בניירות הפירמה של אותם משרדים?

החלטה: סעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק") דן ב"ייחוד המקצוע" וקובע כי הפעולות המנויות בו ייעשו על ידי עורך דין, בנייהן ייעוץ וחיווי דעת משפטיים. לפיכך נמצא כי התואר "יועץ" אינו מעלה או מוריד, מקום בו מדובר בייעוץ משפטי או בחיווי דעת משפטי, מאחר שמדובר בשירות הייחודי לעורך הדין.

כמו כן, סעיף 59א(ב) לחוק קובע כי עורך דין לא יעסוק במקצועו כחבר ביותר מחברת עורכי דין אחת. אשר על כן, עמדת הוועדה הינה כי עורך הדין אינו יכול ליתן ייעוץ וחיווי דעת משפטיים ליותר ממשרד עורכי דין אחד, וממילא אין הוא יכול להופיע כיועץ בנייר הפירמה של יותר ממשרד עורך דין אחד.

מספר החלטה: את/20/162

שאלתה: הפונה מעוניינת לפתוח משרד עורכי דין. מסיבות אישיות, מעוניינת להעניק למשרד את שמה הפרטי בלבד, ללא ציון שם המשפחה.

החלטתה: ככל ומדובר בעו"ד יחידה, אין להתיר לה לקרוא למשרד - "משרד עורכי דין", שכן מדובר בפרסומת העלולה להטעות את הציבור (כלל 2 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001), לחשוב שהמשרד מונה יותר מעורכת דין אחת.

כמו כן, בחותמת ובנייר המכתבים, יש לציין שם מלא כפי שמופיע בפנקס עורכי הדין (הנשען על הכתוב בתעודת הזהות) שכן ציון השם חשוב לעניין אחריות לנכתב והן למניעת הטעיית אדם מן היישוב. לעניין שלט ולוגו המשרד, הוועדה סבורה כי ניתן להתיר שימוש בשם המשפחה בלבד ו/או לחילופין שימוש בשם הפרטי בלבד, שכן השלט עניינו הכוונה בלבד ואין בו מעבר לכך.

מספר החלטתה: את/18/21

התנהגות עורך הדין

עורך דין בהשעיה

התלונה: תלונה שהוגשה על ידי רשות האכיפה והגבייה ועניינה ייצוג על ידי הנילון של בנו בהליכי הוצאה לפועל בזמן השעיה זמנית. הנילון טען כי שמו הופיע בייפוי הכח כמייצג את בנו לאור טעות שנעשתה בתום לב, וכי באותה עת היה שריו בטיפולים רפואיים. הרישום בייפוי הכח נעשה על ידי פקיד המשרד. כמו כן, צורף תצהיר לפיו הטיפול נמסר מלכתחילה לעורך דין אחר.

החלטתה: מהחומר המצורף לתיק עולה כי עורך הדין הנילון נעדר ממשרדו בשל טיפולים רפואיים בתקופת השעייתו. לפיכך ניכר, כי רישום שמו של הנילון במסגרת ייפוי הכח הופיע בשגגה ומשך הוחלט כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטתה: את/109/19

התנהלות עורך הדין בעת עיון בתיק

התלונה: מדובר בפניית הנהלת בתי המשפט בעניין חבר. הנילון הגיע למזכירות בית המשפט המחוזי ובידיו צו המתיר לו לעניין בתיק תפ"ח. התיק נמסר לו והוא ניגש לעמדת העיון. בסמוך לכך, הבחינו עובדי המזכירות כי הנילון תולש דפים מהתיק ומכניס אותם לתיקו האישי שהיה מתחת לשולחן. מעשיו של הנילון נתפסו בעדשת מצלמות האבטחה, ובסרטון רואים בבירור את הנילון תולש דפים מהתיק ומכניס אותם לתיקו.

הנילון בתגובתו מצוין, כי אכן תולש דפים מהתיק למרות האיסור על כך, אך עשה כן רק מאחר ולא היה ניתן לצלם את התיק באופן אחר, ובכוונתו היה להחזירם למקומם לאחר הצילום. לדבריו, בתיק היו הרבה דפים "חופשיים" ולא משודכים. הנילון טוען כי מעולם לא התכוון "לגנוב" את הדפים, לבטח במקום בו היה לו אישור לעיין בתיק ולצלם מסמכים. לדבריו, בעת שניגשו אליו המאבטחים, נלחץ מאד ולכן אסף בפיזור דעת את כל המסמכים שהיו על השולחן וכך התערבבו חלק מהמסמכים שטרם צולמו עם המסמכים שלו. הנילון מדגיש, כי לא נמצאו מסמכים מהתיק בתיקו האישי.

הנילון שב ומפרט את נסיבותיו האישיות המורכבות, מצבו הבריאותי הקשה של אביו הקשיש אותו הוא סועד ועליו מונה כאפוטרופוס בעת האחרונה וגם את תקופת הקורונה בהקשר זה.

הנילון טוען כי אין בסרטון בכדי להוכיח את העבירה המיוחסת לו, כי הסרטון ערוך, מגמתי, וחסר ואין בו כדי לשקף את מה שהיה בפועל באותה עת.

החלטתה: הוועדה סבורה כי לאור הנסיבות האישיות של הנילון ולאור העובדה שלא אותרו בתיק מסמכים השייכים לתיק בית המשפט, יש להסתפק בהערה בתיקו האישי של הנילון לפיה יש לציית בדווקנות לכללי האתיקה, לרבות התנהגות נאותה והולמת כחבר לשכה.

מספר החלטתה: את/219/19

טוהר המקצוע

התלונה: תלונת מערך ההתמחות של לשכת עורכי הדין כנגד מתמחה. ביום 02/05/19 פורסם באתר הלשכה פתרון בחינת הלשכה. במקרה זה, הבודק טען כי הוא מתקשה לקרא את כתב ידו של הנילון, ובהתאם לנוהל במקרים אלה נערכה פנייה לנבחן אשר התבקש להקליד את תשובתו מכתב היד לקובץ מחשב. המתמחה הוזנה מלעשות כן ללא כל שינוי בין תשובתו המקורית לזו המוקלדת. המטלה שהוקלדה הועברה לבדיקת המנהל המקצועי על מנת לוודא כי הינה תואמת לתשובה שניתנה בעת הבחינה.

עם זאת, בדיקה השוואתית העלתה הבדלים בין נוסח התשובה בזמן אמת לבין הנוסח המוקלד. בדיקת ההבדלים הועברה לוועדה הבוחנת, וזו דנה ומצאה כי על פניו הנילון הפר במודע את ההנחיה שניתנה לו והתחייבות שלקח על עצמו שלא לשנות את נוסח המטלה בעת ההקלדה. בנוסף, מצאה הוועדה כי חלק מהשינויים משמעותיים והיה בהם בכדי להשפיע על ציון המטלה.

הנילון בתגובתו טען כי מילא את הבחינה בהקלדה תחת לחץ כבד של זמן, תוך שהוא עצמו מתקשה לקרא את שכתב בכתב ידו. הנילון טוען כי בעת ההקלדה אף השמיט בטעות שתי שורות, וברור כי לו היה מנסה לשפר את סיכויי לא היה משמיט אותן. לטענתו, הלשכה נקטה נגדו בצעדים שאינם פרופורציונאליים וכי ראתה במעשיו את מה שאין בהם. מאז הוגשה התלונה, הנילון ניגש למבחן נוסף, עבר אותו בהצלחה והוסמך. עם זאת, החליטה הוועדה לעכב את קבלתו ללשכה עד לסיום ההליכים בפני ועדת האתיקה.

החלטה: לאחר שנשקלו משמעותיות המשך הברור האתי ביחס לעתידו של הנילון לרבות נסיבותיו האישיות, סבורה הוועדה כי יש לתת משקל גם לנימוקי הנילון, בניהם העובדה כי שלח לוועדת ההתמחות הודעת תיקון וכי עמד בבחינה פעם נוספת ובפועל הסמכתו התעכבה חודשים רבים.

משכך, ולאור העובדה בפועל הנילון כבר למעשה "נענש", סבורה הוועדה כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/19/113

קבלה להתמחות

התלונה: משרד עורכי דין אשר קיבל את הנילון להתמחות הגיש תלונה זו בטענה כי הנילון פעל באופן לא ראוי כאשר ביטל את התמחותו במשרד מספר ימים טרם המועד שנקבע לתחילת ההתמחות.

בשלב מאוחר יותר, שלח המשרד הודעה על משיכת התלונה.

החלטה: במקרה דנן, הנילון ציין כי בשל נסיבות אישיות ומורכבות נאלץ הוא לבטל את התמחותו. כמו כן, אף בתלונה עצמה ציין המשרד כי "יתכן שאכן התעוררו סיבות קיצוניות כלשהן אשר אילצו את המתמחה לוותר על התמחותו". משכך, הוועדה סבורה כי על התלונה להיגנז.

מספר החלטה: את/20/54

ייחוד המשרד

החזקת משרד בקרוואן נייד

שאלתה: האם עו"ד רשאי להחזיק משרד עורכי דין בקרוואן נייד? הפונה מציין כי הוא הוא עוסק במשפט מינהלי ובדיני עבודה וכי משרד נייד יאפשר לו להגיע ללקוחותיו, ביניהם עובדים זרים שנגישותם לשירותים משפטיים מוגבלת. עוד מציין, כי פנים הקרוואן "נראה מבפנים בהתאם לנדרש".

החלטה: הקרוואן כפי שמוצג בשאלתה אינו עומד בכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים") ואינו מהווה משרד כהגדרתו בסעיף 4 לכללים.

מספר החלטה: את/20/13

התלונה: התקבלה הודעה מדואר ישראל שתוכנה "חשש לשימוש מוטעה בשם של עורך דין". מבדיקה שבנק הדואר ביצע, עוה"ד המוזכרת בשם החברה אינה מחזיקה במניות החברה ואינה מכהנת כדירקטורית בחברה, ומי שכן מכהן, אינו חבר לשכת עורכי הדין. כיוון שישנה עו"ד פעילה באותו שם, ועדת האתיקה ראתה לנכון לפנות ולברר את הנושא. הנילונה בתגובתה ציינה כי אין לה כל קשר לחברה, לא במישרין ולא בעקיפין, היא לא מכירה את החברה ולא את האורגנים המצויים במסמכי החברה.

מבדיקה פנימית שנערכה עלה כי שם החברה שונה בשנת 2018, וכי האדם המוזכר בשם החברה המקורי נעצר בעבר בגין פעולות דומות שכן נהג להעסיק בעבר עורכי-דין ולגנוב את זהותם, ולפיכך ככל הנראה חזר על פעולותיו גם במקרה הנוכחי.

החלטה: יש לגנוז את התלונה תוך פנייה ליחידה להשגת גבול המקצוע בלשכת עורכי הדין לצורך בדיקת הנושא לעומק. מספר החלטה: מחוז ת"א/19/274

חברת עורכי דין

סייגים לעיסוק בחברת עורכי דין

שאלתה: הפונה ועורך דין נוסף שותפים בחלקים שווים בחברת עורכי דין. החל משנת 2012 ביצעה החברה שיתוף פעולה עם עורך דין שלישי, אשר לימים נוסף כשותף והחברה הנושאת את שמם של שלושת עורכי הדין הלכה וצברה מוניטין במסגרת זו. לאחרונה, הסתיימה השותפות עם עורך הדין השלישי. לאור הסיטואציה שנוצרה, ועל מנת שלא יוכל אף אחד מהצדדים להנות מוניטין שצבר המשרד המשותף סוכם כי שני עורכי הדין אשר נותרו שותפים יפתחו חברה חדשה. על מנת לבצע מהלך זה, פנו לרשם החברות על מנת לפתוח חברה חדשה שתישא את שמותיהם. רשם החברות אישר את התקנון ואת השם, אך במכתב דחיית הבקשה לרישום החברה על ידי רשם החברות, נכתב כי הטעם לדחייה הינו: "לפי כללי לשכת עורכי הדין עיסוק במקצוע עריכת הדין בשתי חברות עורכי דין בעת ובעונה אחת אינו אפשרי יש להביא את אישור לשכת עורכי הדין". בפנייתו מציין עורך הדין כי לאחר פתיחתה של החברה החדשה תיסגר זו הקיימת כליל, ובכל מקרה לא יינתנו שירותים בשתי חברות במקביל. כמו כן, התחייבו עורכי הדין כי מרגע פתיחת החברה החדשה לא תבוצע על ידם כל פעולה בחברה הקיימת ולא יינתנו בה שירותים.

החלטה: בהתאם לסעיף 59א(ב) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, לא יעסוק עורך דין במקצועו כחבר ביותר מחברת עורכי דין אחת. לפיכך, עוה"ד אינו יכול לעבוד במקביל בשתי ישויות משפטיות שונות. בהתאם לכך, הנכם נדרשים להגיש לרשם המוסמך את כלל המסמכים על סגירת הישות הקודמת, וכל זאת בתוך 20 ימים ממועד קבלת מכתבנו זה. כמו כן יובהר, כי מרגע קבלת אישור פתיחת הישות המשפטית החדשה, אינכם מורשים לפעול במסגרת הישות המשפטית הקודמת.

מספר החלטה: את/19/21

ייסוד חברה למיצוי זכויות

שאלתה: השואל הגיש לוועדת האתיקה הארצית שלוש שאלות שונות: (א) האם יכול עורך דין לייסד חברה למיצוי זכויות ולעבוד בה כשכיר ובעל שליטה; (ב) האם עורך דין יכול לפרסם את העסק ואת עצמו כעובד בחברה?; (ג) האם עורך דין יכול לשים את תמונתו על שלט לאותו עסק?

החלטה: באשר לשאלה הראשונה, סעיף 59 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 (להלן: "החוק") קובע כי שם של חברת עורכי דין לא יכלול אלא את שמות חבריה. לפיכך, עוה"ד אינו רשאי לקרא לחברה בשם כלשהו (לצורך העניין: "חברה למימוש זכויות") מלבד שם הכולל שמות חבריה. בנוסף, סעיף 20 לחוק אוסר על ביצוע הפעולות המשפטיות המנויות בו על ידי מי שאינו עורך דין, כך שעובדי החברה העשויים לבצע פעולות משפטיות, לרבות ייצוג לקוחות בוועדות, נדרשים להיות אך ורק עורכי דין. זאת ועוד, סעיף 59 לחוק קובע כי אסור לחברת עורכי דין לשתף בהכנסות את מי שאינו עורך דין. בד בבד, ולפי כלל 11 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 חל איסור על עורך

דין להעניק שירות משפטי ללקוח שהפנה אליו גוף שאינו עורך דין. מהאמור לעיל עולה, כי עורך דין אינו יכול לייסד חברה למיצוי זכויות כדי לבצע פעולות משפטיות, ולעבוד בה כשכיר ולהיות בעל שליטה. כמו כן, סעיף 55 לחוק קובע כי עורך דין לא יעשה פרסומת לעיסוקו, אלא לפי הכללים שתתקין המועצה הארצית באישור שר המשפטים וועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת. כמו כן, לפי כלל 3א(7) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), תשס"א-2001 (להלן: "הכללים") פרסומת מותרת על שלט המשרד רק כאשר השלט יהיה בחזית המשרד ועל קיר הכניסה למשרד או הבניין שמצוי בו המשרד בגודל ובצורה סבירים. כמו כן, בהחלטת ועדת האתיקה הארצית (את/14/306) נקבע, כי שלט משרד עורכי דין מטרתו הכוונה ולא פרסום. לאור האמור, אין לשים את תמונתו של עורך דין על שלט חברה שכן מטרת השלט היא הכוונה ולא פרסום.

מספר החלטה: את/141/20

החלטות ועדות האתיקה המחוזיות

החלטות ועדת האתיקה - מחוז חיפה

שחרור כספי נאמנות בעסקת מקרקעין

העובדות: עורך דין ייצג שני צדדים בעסקת מקרקעין. הצדדים הגיעו להסכמות לצורך הקדמת מועד מסירת החזקה ולצורך כך חתמו על פרוטוקול מסירה, במסגרתו אף הצהירו על העדר טענות הדדי. נכון למועד המסירה העדכני, השלימו המוכרים את המוטל עליהם והמציאו את כל המסמכים הנדרשים להשלמת העסקה. הרוכשים פנו לעורך הדין בטרוניה כי הדירה אינה במצבה הקוסמטי כפי שהיתה במעמד החתימה ודורשים כי לא ישחרר את הכספים שנותרו בחשבון הנאמנות. עורך הדין מבקש הנחייה כיצד לנהוג.

הוועדה השיבה: עורך דין המחזיק כספים בנאמנות חייב לפעול בהתאם להוראות ההסכם הקובעות מתי ישחרר הכסף. ככל שעורך הדין סבור כי התקיימו התנאים לשחרור הכסף, עליו להודיע לרוכשים בכתב את עמדתו ואת כוונתו לשחרר את הכסף למוכרים בהתאם להסכם, אלא אם יומצא לו תוך 7 ימים צו של בית המשפט המורה לו אחרת.

עריכת צוואה וייפוי כוח מתמשך לקרוב משפחה

העובדות: עורכת דין מעוניינת לערוך צוואה וייפוי כוח מתמשך לאימו של גיסה (בעלה של אחותה). כחלק מהאפשרויות בצוואה, הגיס ושני אחיו יהיו בין המוטבים וכן ממונים ואחראיים לאימם. עורכת הדין שואלת האם טיפול באם, כאמור, מציב אותה בניגוד עניינים כלשהו.

הוועדה הפנתה את עורכת הדין לסעיף 35 לחוק הירושה, הקובע כי הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה את בן זוגו של אחד מאלה - בטלה. לאור האמור בסעיף הנ"ל ולמען הזהירות, המליצה הוועדה לעורכת הדין שלא תהיה עדה לצוואה, שאחד הנהנים בה הוא בעלה של אחותה, ולא תיקח חלק בעריכתה.

הפסקת ייצוג על ידי הלקוח

העובדות: עורכת דין ייצגה לקוח במשך שנתיים בבית הדין הרבני. לאחרונה החליט הלקוח להפסיק את הייצוג ולהעבירו לעורך דין אחר, שלטענת עורכת הדין, אינו מתמצא בדיני משפחה.

עורך הדין החדש דרש מעורכת הדין כי תמסור לידיה את כל החומר, מבלי להחתים את הלקוח על דבר. עורכת הדין מבקשת להחתים את הלקוח על הצהרה כפולה: האחת, כי הפסקת הייצוג באה מיוזמתו וכי לא תהייה לו תלונות או תביעות בעניין שכר הטרחה ששולם. השנייה, כי האחריות בתיקים עוברת במלואה ללקוח ולעורך דינו החדש. עורכת הדין שואלת האם ניתן להחתים את הלקוח על הצהרה כאמור, ורק לאחר מכן להעביר אליו את חומרי התיק.

הוועדה השיבה: החומר בתיק הוא רכושו של הלקוח ואין אפשרות להתנות את מסירת מסמכי התיק בחתימת הלקוח. האפשרות לעכב מסמכי לקוח מוגדרת בסעיף 88 לחוק לשכת עורכי הדין והיא איננה כוללת אפשרות להתנאה בחתימה על אישורים / הצהרות. עורכת הדין רשאית כמובן להבהיר ללקוח בכתב כי היא מסירה אחריות מהמשך הטיפול, ככל שתמצא לנכון. כמו כן, רשאית היא לצלם עבור עצמה עותק מן החומר על חשבונה, ככל שהיא חוששת מתביעה עתידית.

פנייה יזומה לביורר זכויות כספיות מהווה שידול אסור

עורך הדין הנילון פנה מיוזמתו אל המתלונן והודיע לו כי קיימות לו כיושר זכויות כספיות של סבו המנוח וכי אם יחתום על הסכם שכר טרחה של 25% ועל ייפוי כוח, הוא יגלה לו על הזכויות האלו וידאג להשיג אותן עבורו.

הנילון הגיב וסיפר סיפור דומה, אבל שבו מוטיב השידול והפניה היזומה מוכחש עובדתית. לטענתו, קרוב משפחה אחר קישר בינו לבין עורכת דין אחרת, שהינה קרובת משפחתו של המתלונן, וכך נוצר הקשר.

הוועדה ביקשה מן הנילון להבהיר כיצד הגיעה אליו האינפורמציה לגבי זכויות סבו המנוח של המתלונן, והאם מישהו ייפה את כוחו לשם כך.

הנילון השיב כי האינפורמציה הגיעה לידי ממרשם אינטרנטי פתוח של מדינת ישראל. ברור גנאלוגי לאיתור היורשים בוצע על ידי חוקר בתחום ועל ידי הנילון. לאחר איתור היורשים נעשתה פנייה לדודו של המתלון ולבן דודו, והדוד הוא זה שייפה את כוחו של הנילון לברר את היתרה הכספית. הוועדה החליטה להגיש כנגד הנילון קובלנה על שידול אסור.

אי טיפול בלקוח

המתלון, המרצה עונש מאסר ממושך, טען כי שכר את שירותי הנילון על מנת שיכין עבורו מכתב תלונה ללשכת עורכי הדין כנגד עורך דינו לשעבר שייצג אותו בהליך הפלילי. עבור הטיפול שילם שכר טרחה בסך 5,000 ₪. לטענתו, הנילון שיקר לו ולמשפחתו כי שלח את התלונה ללשכה אך בפועל לא הכין ולא הגיש כל מסמך, וזאת משום שלא רצה לפגוע בחברו למקצוע.

לתלונה צורף פסק דין של בית המשפט לתביעות קטנות בו נפסק כי על הנילון להשיב למתלון חלק מהסכום שגבה. הנילון השיב כי לצורך לימוד הנושא נדרש לשעות מרובות של קריאת חומרי התיק, פגישות ושיחות טלפון עם המתלון. לאחר לימוד החומר הסביר למתלון כי לדעתו סיכויי התלונה הם קלושים, אך עם זאת, ולאור בקשתו של הנילון, הכין מכתב פנייה ללשכה ואף העביר העתק לבן משפחתו של המתלון. לדאבון הלב, בשל וירוס מחשבים שתקף את משרדו, לא עלה בידו להציג עותק מן המכתב שנשלח (לתגובה צורף תצהיר איש מחשבים על הוירוס שנמצא במחשב). המתלון הגיש נגד הנילון תביעה לבית המשפט לתביעות קטנות, כאמור, ועוד בטרם ניתן פסק דין הצהיר הנילון כי הוא מוכן להשיב למתלון את כספו, וזאת בין היתר בשל אי יכולתו להוכיח את שליחת המכתב ללשכה. פסק הדין קיים במלואו והנילון שילם למתלון את החוב הפסוק (צורפה חשבונית).

ועדת האתיקה החליטה לגנוז את התלונה בהסתמך על האמור בתגובת הנילון וכן בהעדר ראיות לעבירה אתית.

רשלנות מקצועית של עורך דין ברישום נכסי מקרקעין בחו"ל

עורך הדין הנילון ייצג את המתלון ואחרים בהליכי רישום דירה בגרמניה. עיקר הטענות כנגד הנילון הן כי פעל בידוע כי נוסח החוזה בעברית עליו חתמו המתלוננים שונה באופן מהותי מנוסח החוזה שנוסח בשפה הגרמנית, וכי הוא פעל במשותף עם משווק הדירות (עדי קייזרמן) ותרם להונאת המתלוננים. הנילון הכחיש וטען כי לא ערך את החוזים, לא ניסח אותם ולא החתים את הלקוחות עליהם. יפוי הכוח שניתן לו היה אך ורק לשם רישום הדירה על שם הקונים בגרמניה. הואיל ובין הצדדים מתקיימים הליכים אזרחיים באותם נושאים בהם עוסקת התלונה, החליטה הוועדה לגנוז את התלונה עד לסיום בירור הליכים אלה, עם אפשרות לשוב ולפתוח את התיק לדין מחודש בהתאם לממצאיו של בית המשפט.

יחס לא חברי ו"חטיפת" פסק דין

עורך הדין המתלון ועורך הדין הנילון מייצגים צדדים בתביעה לפינוי מושכר. במועד שנקבע לדיון בתיק, איחר המתלון עקב פקקים. בין עורכי הדין נערכה התכתבות בווטסאפ במסגרתה התנצל המתלון על האיחור וביקש מהנילון להודיע על כך לבית המשפט ולפעול לרחיית הדיון למועד אחר. הנילון נמנע מלהודיע לבית המשפט על האיחור ועל בקשת המתלון, ותחת זאת בחר להודיע כי המתלון אינו עונה לשיחותיו ואינו זמין. על בסיס דיווח שגוי ומטעה זה, עתר לקבלת פסק דין בהעדר התייצבות ואף קיבלו, תוך חיוב בהוצאות. פניותיה של הוועדה לקבלת תגובתו של הנילון לא נענו. הוועדה החליטה להגיש כנגד הנילון קובלנה בגין הטעייה ובגין יחס לא חברי.

פרסומת המהווה התנהגות שאינה הולמת עורך דין

אל ועדת האתיקה הגיעו שני פרסומים של עורכי דין ברשת החברתית. במקרה הראשון, פרסמה עורכת דין בדף הפייסבוק שלה רשומה (פוסט) במסגרתה נכתב "בעוד שבועיים מדליקים אורות גם בשעות היום". לרשומה צורף צילום מאחור של אישה ערומה, כמעט לחלוטין, מנסה לתפוס טרמפ על הכביש, כשרכב עם אורות דולקים נוסע לכיוונה. במקרה השני, פרסם עורך דין מודעה בפייסבוק, בה הציג עצמו כ"מחסל החובות". המודעה כללה את הנוסח הבא: "לפני

שאתם עושים מעשה פזיז בעקבות לחץ מיותר של הדורשים, דברו איתי. אין בעיה שאין לה פתרון. פנו עוד היום לשיחת ייעוץ חינם".

המודעה כללה תמונת פוטומונטאז', המורכבת מתמונת עורך הדין הלבוש בתחפושת בוקר האוחז באקדח המפנה לשלט, ועליו הכיתוב הנ"ל.

בשני המקרים החליטה ועדת האתיקה להגיש נגד עורכי דין קובלנה בגין עשיית פרסומת אסורה, התנהגות בלתי הולמת ואי שמירה על כבוד המקצוע.

ניסוח הסכם לא חוקי ע"י עו"ד

השאלתה: עוה"ד הפונה מייצגת חברה לייבוא וסחר של דברי מזון, אשר הגישה תלונה למשטרה נגד אחד מעובדיה על גניבה של עשרות אלפי שקלים, וסירבה לשלם לעובד את שכר עבודתו. העובד איים כי יעשה שימוש בסרטונים והקלטות שברשותו שבהם לכאורה נראה הבעלים של החברה פועל בניגוד לחוק. הצדדים ביקשו מעוה"ד הפונה לנסח עבורם הסכם לפיו העובד מתחייב לסלק את טענותיו ולהשמיד את הראיות שהושגו בניגוד לדין כנגד תשלום שכרו על ידי המעסיק. עוה"ד הפונה שואלת האם היא רשאית לערוך הסכם לפיו העובד מתחייב להשמיד את ראיותיו הגם שהן לכאורה לא קבילות, והאם הסכם שכזה הוא חוקי?

תשובת הוועדה: ככלל אין מניעה לנסח הסכם עבור שני צדדים, וזאת בהתאם לסעיף 14(ד) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה"). בנוסף, אין זה מסמכותה של הוועדה להידרש לשאלה בדבר קבילות הראיות.

ואולם, בהתאם לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 והכללים שהותקנו מכוחו, על עורכי דין לפעול בהגינות, לסייע לביהמ"ש לעשות משפט ולמלא אחר הוראות הדין, והם אינם רשאים לנסח הסכמים לא חוקיים, ויזכר לעניין זה כי לפי כלל 15 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, עורך דין אינו רשאי לטעון נגד כשרותו של הסכם שערך.

לגופו של עניין, הואיל והלקוחות של הפונה הגישו תלונה למשטרה בעניינו של העובד, ומאחר שעסקין בדיני תברואה, מכוחם פועלת החברה, עשויה להתקיים עבירה של שיבוש ראיות והליכי חקירה בהשמדת הראיות, ומכאן שעוה"ד הפונה אינה רשאית לנסח הסכם כאמור.

מספר החלטה: 576/20

מסירת מסמכים מקוריים לאחר שנתגלע סכסוך בין הלקוחות

השאלתה: עוה"ד הפונה ייצגה לפני מספר שנים בני זוג והסדירה עבורם גבולות מגרש שרכשו השניים, הפונה מבהירה כי שניהם חתמו על יפוי הכוח. באותה עניין, התיק נגמר בפשרה אך התיקון בפנקסי המקרקעין לא הושלם וייתכן כי תידרש בעתיד תובענה כספית בעניין.

כעת בני הזוג מצויים בהליכי גירושין, וכל אחד מבני הזוג פנה לנילונה וביקש לקבל לידיה את המסמכים המקוריים שבידיה (תשריט ומפה מאושרים ע"י ביהמ"ש וכיו"ב). היא מוסיפה כי מסירת המסמכים לכל אחד מהם עשויה להקנות עדיפות לאותו בן זוג ונקודת לחץ בהליך גירושין, ולכן היא שואלת כיצד לפעול ולמי עליה למסור את המסמכים המקוריים.

תשובת הוועדה: משהתגלע סכסוך בין הלקוחות, אין הפונה יכולה לנקוט צד והיא חבה בחובת נאמנות זהה לשני הצדדים. לכן, מקום בו סבורה הפונה כי מסירת המסמכים ללקוח אחד יכולה לפגוע בלקוח השני, הרי שהיא אינה רשאית למסור את מסמכי המקור, ועליה לקבל החלטה מפורשת מערכאה אזרחית מתאימה.

מספר החלטה: 591/20

פנייה בכתב לעו"ד לפני נקיטת הליכים בהוצאה לפועל

השאלתה: עוה"ד הפונה הוא אחד מבין הנתבעים בתביעה לפירוק שיתוף במקרקעין. במסגרת ההליך המשפטי, נפסקו לזכותו הוצאות בסך 1,500 ₪ מן התובעים. ההוצאות לא שולמו, והוא לא פנה לתובעים מאז מתן ההחלטה בעניין תשלום ההוצאות. על פי המידע שנמסר בשאלתה, חלק מן התובעים הם עורכי דין.

הפונה שואל האם הוא רשאי לנקוט הליכי הוצל"פ בגין החלטת בית המשפט, מבלי להקדים פנייה בכתב לעורכי הדין התובעים כדרש בכלל 31 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986?

תשובת הוועדה:

כלל 31 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 קובע כדלקמן: 31. בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר, יפנה אל אותו עורך דין בכתב, ואם קיימת

אפשרות - אף בעל פה, כדי לנסות וליישב את הסכסוך בדרכי שלום, ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח. כלל זה אינו חל בענייננו:

ראשית, הרישא לכלל 31 הנ"ל קובע כי "בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר..." בענייננו, אין המדובר בהליך בשם לקוח, אלא עוה"ד הפונה הוא בעל הדין. שנית, אין המדובר בסכסוך שניתן ליישב בדרכי שלום, אלא בהחלטת בית משפט בדבר חיוב בהוצאות, שכעת מבוקש לאכוף.

מספר החלטה: 61/21

הפסקת ייצוג בשל קבלת תפקיד אחר

השאלה: עוה"ד פונה בשאלתה לגבי האפשרות להפסיק ייצוג דיירים לנוכח קבלת תפקיד ניהולי אחר בחברה מולה ייצגה מקצת מהלקוחות, לנוכח האפשרות לניגוד עניינים וכן אי השלמת הטיפול בדיירים שייצגה.

תשובת הוועדה: בנסיבות העניין, על עוה"ד הפונה לנהוג בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, לרבות כלל 13 העוסק בהפסקת ייצוג, ולהסדיר את החלפת הייצוג בהתאם להוראות חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 והכללים שהותקנו מכוחו, ולהימנע מלדון בעתיד ולהיות צד לעניינים אשר עשוי להתעורר בהם ניגוד עניינים ככל ותקבל המשרה המוצעת בחברה.

ככל ויועלו בעתיד תלונות בפני ועדת האתיקה מצד לקוחותיה לשעבר יהא על ועדת האתיקה לשקול בהתאם לנסיבות העניין לתן עמדתה, ועל עוה"ד פונה יהא לנמק ולהסביר כי נהגה על פי הכללים והאיזונים הראויים על מנת שלקוחותיה לא יפגעו.

מספר החלטה: 518/20

עורך דין המייצג בעל מניות בסכסוך עם בעל מניות אחר המעוניין לייצג את החברה

השאלה: הפונה מייצג לקוח שהוא בעלים של מחצית ממניותיה של חברה וכן המנהל של אותה החברה, בתביעה שהגיש בעל המניות השני נגדו ונגד החברה, להשבת הלוואה שהוא נתן לחברה. התביעה מוגשת גם כנגד בעל המניות באופן אישי, מאחר שהוא ערב להתחייבויות החברה, לרבות החזר הלוואה.

עוה"ד הפונה שואל האם הוא רשאי לייצג בתביעה את החברה בנוסף לבעל המניות הנתבע, וזאת מאחר שהוא סבור שיש זהות באינטרסים של החברה ושל הלקוח בעל המניות.

תשובת הוועדה: לאחר שהוועדה בכתב התביעה, היא מצאה כי ישנן טענות שהופנו באופן אישי כנגד הלקוח הנתבע של עוה"ד הפונה, למשל בדבר המצגים שהציג לגבי מצבה של החברה. עוד הועלו נגדו טענות של שליחת יד בכספים. במצב דברים זה, לא רשאי עוה"ד הפונה המייצג את בעל המניות הנתבע לייצג גם את החברה שבבעלות משותפת שלו ושל התובע בסכסוך ביניהם. עוה"ד הפונה הופנה להחלטות ועדת האתיקה הארצית כדלקמן:

גיליון "אתיקה מקצועית" מס' 52 - ניגוד עניינים: ייצוג בעל מניות בחברה כנגד בעל מניות אחר

השאלה: עורכת הדין הפונה מייצגת את אחד מבעלי המניות בחברה פרטית (שהוא גם מנכ"ל החברה ודירקטור בה) נגד בעל מניות אחר שהעלה טענות לגבי "יחסיו של המנכ"ל (הלקוח של הפונה) עם החברה וזכויותיו כעובד, כדירקטור וכבעל מניות".

אותו בעל מניות אחר שלח לחברה מכתב התראה, ובו טענות כלפי החברה והדירקטורים שלה לגבי זכותו למנות דירקטור במקומו. החברה ביקשה מהפונה לייצגה בעניין זה. לדברי הפונה, הטענות שהועלו במכתב ההתראה לא היוו חלק מהנושאים לגביהם העניקה ייעוץ לבעל המניות המנכ"ל שהיה לקוח שלה - והוא הסכים לכך שהיא תייצג את החברה, ושבשל כך היא תפסיק לייצג אותו.

ההחלטה: כיוון שהפונה היא עורכת הדין של אחד מבעלי המניות, היא מנועה מלייצג את החברה בסכסוך אשר במסגרתו לבעל מניות אחר טענות נגד החברה ונגד בעל המניות שהיא מייצגת; זאת, גם אם תחדל לייצג את בעל המניות. (אין מספר להחלטה)

הערת העורכת: אין בהפסקת ייצוג בעל המניות המנכ"ל במטרה לייצג את החברה כדי לרפא את ניגוד העניינים. צעד זה של "החלפת לקוח" הינו צעד מלאכותי כשמדובר בחברה פרטית שלה בעלי מניות מעטים - ואינו מהווה פתרון לניגוד העניינים המהותי שהפונה תימצא בו. גם לגרסת הפונה, הטענות שהעלה בעל המניות האחר במכתב ההתראה אינן רק

נגד החברה - אלא אף נגד הדירקטורים שלה, שעומם נמנה הלקוח שלה. גם בויתור הלקוח והסכמתו כי תייצג את החברה, אין כדי לרפא את ניגוד העניינים או להתיר לעורכת הדין להימצא במצב העלול להיווצר של עשיית שימוש במידע שקיבלה בעבר מהלקוח או של ייעוץ לחברה לפעול נגד לקוחה לשעבר (ראו גם החלטה מספר 233/12 שפורסמה ב- אתיקה מקצועית 49 עמ' 11 (2013)).

גיליון "אתיקה מקצועית" מס' 40 - ניגוד עניינים: עורך דין המייצג את בעלי מניות הרוב בסכסוך בחברה ומייצג במקביל את החברה באותו עניין

העובדות: המתלונן ייצג את אחד השותפים ואילו הנילון ייצג את שני השותפים האחרים בהליך בוררות שהתקיים בין השותפים המסוכסכים. לטענת המתלונן, אסור היה לנילון לייצג את שני השותפים הואיל והוא ייצג בה בעת את החברה עצמה.

הנילון משיב שיש והיה לחברה עורך דין קבוע אחר וכי הפעולה היחידה שביצע כעורך הדין של החברה הייתה לאשר לבנק בו מתנהל חשבון החברה את תקפות החלטת האסיפה הכללית של החברה על שינוי הזכויות בחברה. הוא נדרש לעשות כן מאחר שעורך הדין הקבוע של החברה סרב לתת את האישור בטענה של ניגוד עניינים. הנילון גם טוען שמינויו כעורך הדין של החברה, כפי שצוין במכתבו לבנק, היה אד-הוק לצורך אישור ההחלטה ותו לא. וכי מעולם לא התקיימו בינו לבין החברה יחסי עורך-דין-לקוח והחברה מעולם לא העבירה אליו מסמכים או מידע שיש בהם להעמידו בחשש לניגוד עניינים. לגרסתו, מתן האישור לבנק היה עניין טכני שאינו מהווה ייצוג של ממש.

ההחלטה: להעמיד לדין משמעת. כאשר פעל הנילון להוציא את החלטת האסיפה לפועל, אפילו אם פעל אד-הוק, הוא פעל כעורך הדין של החברה וכך גם הציג עצמו בפנייה לבנק. משפעל הנילון מטעם החברה, גם אם בעניין מסוים ויחיד, הוא ייצג אותה וקמה לו חובת נאמנות כלפיה.

בפעולה זו התקיים חשש לניגוד עניינים לפי כלל 14(ב) הואיל והנילון ייצג את החברה בשאלה שבמחלוקת בין בעלי המניות (זכות החתימה) שזה "אותו עניין" בו ייצג את שני השותפים בעלי מניות הרוב בסכסוך מול השותף שהוא בעל מניות המיעוט.

מספר החלטה: את/08/124

מספר החלטה: 570/20

עובדות השאלתא:

- א. אל השואל פנה א' בבקשה לייצגו בתיק חדש שטרם נפתח נגדו ע"י ב'.
- ב. לפני כשנה ב' נכח במשרדו של השואל והתייעץ עימו לגבי עניין משפטי אחר לחלוטין. כמו כן, הנושא הנדון במכתב ההתראה אשר נשלח לא' עלה בשיחה אך השואל אינו זוכר את פרטיה על בוריה. יחד עם זאת, השואל זוכר מפורשות כי ב' שוחח עימו על א' וסיפר את גרסתו.
- ג. השואל ניסה לעשות שלום בין הצדדים לפני מספר חודשים, ואף פנה לצד ג', אשר מכיר את שני הצדדים, לטובת גישור בעניין המחלוקת, אך נמנע ממתן חוות דעת משפטית או אחרת לגבי הנושאים בהם דנו הצדדים מסיבות ברורות.
- ד. השואל מציין כי בשעת ניסיון הגישור, לא הייתה מונחת דרישת ב' על גבי הנייר, והיא הגיעה מספר חודשים לאחר מכן, כך שמעולם לא היה דיון לגופו של עניין לגבי פרטי המחלוקת עם מי מהצדדים.
- ה. לאור האמור, השואל סבר כי לא יכול לחוות שום דעה אישית ולא לייצג את א' חרף בקשותיו, ללא קבלת אישור וועדת האתיקה.

עמדתנו:

- א. כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:
**עורך דין לא יטפל נגד לקוח-
 (א) בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען לקוח.
 (ב) בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.**
- ב. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 238/11 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 45, מיום 7/2/2012, קבעה הועדה, כדלקמן:
"בכל מקרה בו קיים חשש לניגוד עניינים על עורך הדין להימנע מהייצוג. הסטנדרט לקביעה באם קיים חשש לניגוד עניינים הוא אובייקטיבי. לפיכך, יש לבחון אם בנסיבות שני התיקים קיים חשש כזה. בידי הוועדה אין מידע מלא אשר יאפשר לתת "פרה רולינג" לעורך הדין הפונה שיצטרך לפעול לפי הערכתו. בכל מקרה, אם יסבור עורך הדין שאין חשש לניגוד עניינים עליו לפנות ולקבל את הסכמת שני הלקוחות לייצוג החופף."
- ג. כלל 14(א) לכללי האתיקה קובע, כדלקמן:
"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת."
- ד. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 114/03 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 12, מיום 20/1/2005, קבעה הועדה, כדלקמן:
"...על עורך הדין לשקול את מכלול העובדות בהתייחס לכללי האתיקה האוסרים על ניגוד אינטרסים או על טיפול נגד לקוח. לרבות הכללים האוסרים על שימוש במידע שהגיע אליו במסגרת הטיפול הקודם ועשוי לשמש אותו בטיפול הנוכחי."
- ה. כלל 14(א) לכללים מורה לעורך דין שחש כי אינו יכול לבצע את המשימה לה נדרש באופן יעיל ומקצועי, וקל וחומר ככל שקיום המשימה עלול להעמיד את חובת הנאמנות שלו בניגוד, לא לייצג לקוח, לא לקבל על עצמו לייצגו ולא להמשיך בייצוגו.
- ו. מהאמור בעובדות השאלתא, כפי שהוצגו ע"י השואל, עולה כי עסקין בשאלת ייצוג א' בתביעה אשר הוגשה נגדו ע"י ב', מי שלפני כשנה נכח במשרדו של השואל וקיבל ממנו ייעוץ משפטי בעניין אחר אך שוחח עימו, בין היתר, על א' וסיפר לו את גרסתו במחלוקת דנן. זאת ועוד, השואל ניסה להביא להליך גישור במחלוקת בין הצדדים.
- ז. אחר עיון בשאלתא, הוועדה סבורה כי קיימת זיקה של ממש למידע שקיבל השואל בעבר מב' ובמצב דברים זה עומדת לשואל חובת הנאמנות הן כלפי א' והן כלפי ב'.

- ח. לא זו אף זו, לא ניתן לשלול אפשרות כי ייצוג א' ע"י השואל בתיק החדש, יהיה כרוך ומשולב בהחלטות או בהתנהלות קודמת של השואל, הן בעת ששוחח עם ב' והן בעת הניסיון להביא להליך גישור, במסגרתה נחשף, ואולי אף תחת חיסיון, למידע, פרטים ושיקולים של ב' בנוגע למחלוקת, והוא עלול למצוא עצמו חוקר את ב', באותם עניינים אליהם נחשף בעבר, כך שכל המידע שהתקבל עשוי כעת לשמש לחובת ב', והעובדה כי השואל נמנע ממתן חו"ד משפטית לגבי הנושאים בהם דנו הצדדים אינה מאיינת את החשש לניגוד עניינים.
- ט. אשר על כן, וועדת האתיקה סבורה כי בהתאם לכלל 14(א) ו-16(א) לכללי האתיקה, קיימת מניעה כי השואל ייצג את א' בתביעה של ב' נגדו בשל החשש לניגוד עניינים.
- י. המענה ניתן על בסיס השאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתגלו עובדות אחרות או שונות מאלו שהוצגו.

עובדות השאלתא:

- א. השואלת עבדה כשכירה במשרד עו"ד שייצג בני זוג ולפני כשנתיים ייצגה אותם באופן ישיר בתיק פשיטת רגל כשהייצוג היה רק בדיון להפטר מותנה.
- ב. כעת פנתה אל השואלת האישה והסבירה לה שהם בהליכי גירושין ולפיכך היא מבקשת לפתוח את התיק מחדש, לפצל את התיקים ולקבל הסדר שונה להפטר מותנה בהתאם למצבה החדש.
- ג. לאור האמור, השואלת פנתה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה האם היא רשאית לייצג רק את האישה בתיק החדש?
- ד. השואלת מציינת כי היא לא מתכננת לתקוף את הגבר, אך יתכן שהליך זה יפגע במצבו.

עמדתנו:

- א. כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:
עורך דין לא יטפל נגד לקוח-
 (א) בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען לקוח.
 (ב) בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.
- ב. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 238/11 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 45, מיום 7/2/2012, קבעה הוועדה, כדלקמן:
 "בכל מקרה בו קיים חשש לניגוד עניינים על עורך הדין להימנע מהייצוג. הסטנדרט לקביעה באם קיים חשש לניגוד עניינים הוא אובייקטיבי. לפיכך, יש לבחון אם בנסיבות שני התיקים קיים חשש כזה. בידי הוועדה אין מידע מלא אשר יאפשר לתת "פרה רולינג" לעורך הדין הפונה שיצטרך לפעול לפי הערכתו. בכל מקרה, אם יסבור עורך הדין שאין חשש לניגוד עניינים עליו לפנות ולקבל את הסכמת שני הלקוחות לייצוג החופף".
- ג. כלל 14(א) לכללי האתיקה קובע, כדלקמן:
 "לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת".
- ד. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 114/03 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 12, מיום 20/1/2005, קבעה הוועדה, כדלקמן:
 "...על עורך הדין לשקול את מכלול העובדות בהתייחס לכללי האתיקה האוסרים על ניגוד אינטרסים או על טיפול נגד לקוח. לרבות הכללים האוסרים על שימוש במידע שהגיע אליו במסגרת הטיפול הקודם ועשוי לשמש אותו בטיפול הנוכחי".
- ה. כלל 14(א) לכללים מורה לעורך דין שחש כי אינו יכול לבצע את המשימה לה נדרש באופן יעיל ומקצועי, וקל וחומר ככל שקיום המשימה עלול להעמיד את חובת הנאמנות שלו בניגוד, לא לייצג לקוח, לא לקבל על עצמו לייצגו ולא להמשיך בייצוגו.
- ו. עסקינן בשאלת ייצוג האישה בתיק חדש, במסגרתו תוגש בקשה לפצל את התיקים ולקבל הסדר שונה להפטר מותנה בהתאם למצבה החדש של האישה, זאת לאחר שהשואלת ייצגה לפני כשנתיים את בני הזוג, אשר נמצאים כיום בהליכי גירושין, בדיון להפטר מותנה בתיק פשיטת רגל.

- ז. מהאמור בעובדות השאלתא, כפי שהוצגו ע"י השואלת, עולה כי אין כל כוונה לתקוף את הגבר בהליך, אך יתכן שהליך זה יפגע במצבו.
- ח. אחר עיון בשאלתא הוועדה סבורה כי הואיל וייצוג האישה בתיק החדש עוסק באותו עניין ו/או בקשר לעניין בו נתנה השואלת לגבר ייצוג משפטי, במשותף עם האישה בדיון להפטר מותנה, אזי קיימת זיקה של ממש למידע שקיבלה השואלת בעבר מהגבר.
- ט. במצב דברים זה, מחד, תעמוד לשואלת חובת הנאמנות כלפי האישה ומאידך, חובת הנאמנות כלפי הגבר.
- י. לא זו אף זו, לא ניתן לשלול אפשרות כי ייצוג האישה ע"י השואלת בתיק החדש, יהיה כרוך ומשולב בהחלטות או בהתנהלות קודמת של השואלת, עת ייצגה את בני הזוג לפני כשנתיים בתיק פשיטת רגל, במסגרתה נחשפה, ואולי אף תחת חיסיון, למידע, פרטים ושיקולים של הגבר בכל הנוגע למצבו הכלכלי, והיא עלול למצוא עצמה חוקרת את הגבר, באותם עניינים אליהם נחשפה בעבר, כך שכל המידע שהתקבל עשוי כעת לשמש לחובת הגבר.
- יא. אשר על כן, וועדת האתיקה סבורה כי קיים חשש לניגוד עניינים/ אינטרסים בין עמדת האישה והגבר, מקום בו ייתכן כי כעת, משהם נמצאים בהליכי גירושין, עמדותיהם סותרות זו את זו.
- יב. לפיכך בהתאם לכלל 14(א) ו-16(א) לכללי האתיקה, קיימת מניעה כי השואלת תייצג את האישה בתיק החדש.
- יג. המענה ניתן על בסיס השאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתגלו עובדות אחרות או שונות מאלו שהוצגו.

עובדות השאלתא:

- א. למשרדה של השואלת פנה א' לקבלת ייצוג בתביעה שהוגשה נגדו ע"י עובד זר.
- ב. בינואר 2021 א', העובד ומתורגמנית הגיעו לפגישה במשרדה של השואלת בכדי לחתום על הסכם גישור.
- ג. ההסכם, במסגרתו א' היה משלם לעובד כל מה שהיה מגיע לו ואף דואג שיטוס לתאילנד, היה אמור לקבל תוקף של פסק דין.
- ד. בעת הפגישה כאשר א', העובד והמתורגמנית נכחו במשרדה של השואלת, טען העובד כי שעות העבודה שלו לא נכונות וכי אין לו חוב במכולת. ברגע זה א' התקשר לבעל המכולת, שדרש מהם להגיע מיד למכולת בכדי להיווכח שהחוב של העובד.
- א' עצר מיד את הגישור והשלווה (א', העובד והמתורגמנית) יצאו מהמשרד ונסעו למכולת.
- ה. השואלת מציינת כי הפגישה הסתיימה בטרם החלה והנוכחים לא הספיקו לדבר עם העובד ו/או להסביר לו דבר.
- ו. כעת, פנתה השואלת לוועדת האתיקה בשאלה אם משרדם יכול לייצג את א' (המעסיק) או שקיים ניגוד עניינים?

עמדתנו:

- א. נוהל טיפול בשאלתא מחייב קבלת עמדת צד שעשוי להיפגע מהחלטה ובמקרה דנן את עמדת הצד שכנגד, העובד הזר, אשר נכח בפגישה להסכם הגישור. קבלת התייחסותו נועדה להבטיח כי לא יתקבלו החלטות שיחייבו צד נפגע מבלי שעמדתו נשמעה בהיבטים השונים.
- ב. לאור העובדה כי א' נדרש להגיב להחלטת בית הדין תוך 21 יום, קיימת דחיפות במענה לשאלתא ומשפנייה לעובד הזר לקבלת עמדתו מצריכה זמן בלתי ידוע, בשל הצורך שלו לפנות למתורגמנית, לא התאפשרה פניית הוועדה לעובד ומשכך תשובתנו מסויגת מאוד, ובוודאי באופן שלא תוכל לספק מטרית ההגנה שנותן המענה לשואלת.
- ג. כלל 14 (א) (לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן: "לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת".
- ד. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 114/03 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 12, מיום 20/1/2005, נקבע כדלקמן: "...על עורך הדין לשקול את מכלול העובדות בהתייחס לכללי האתיקה האוסרים על ניגוד אינטרסים או על טיפול נגד לקוח. לרבות הכללים האוסרים על שימוש במידע שהגיע אליו במסגרת הטיפול הקודם ועשוי לשמש אותו בטיפול הנוכחי".
- ה. כלל 14(א) לכללים מורה לעורך הדין שחש כי אינו יכול לבצע את המשימה לה נדרש באופן יעיל ומקצועי, וקל וחומר ככל שקיום המשימה עלול להעמיד את חובת הנאמנות שלו בניגוד, לא לייצג לקוח, לא לקבל על עצמו לייצגו ולא להמשיך בייצוגו.

- ו. אחר עיון בשאלתא, כפי שהוצגה בפני וועדת האתיקה, עולה כי במקרה דנן אין תחולה לכלל 14(א) לכללים.
- ז. אף על פי שהעובד הזר נכח במשרדה של השואלת לצורך הסכם גישור, הרי שמעובדות השאלתא, כפי שהוצגו ע"י השואלת, לא מסתמן כי במהלך אותה פגישה השואלת קיבלה מידע כלשהו אשר גורם לחשש כי לא תוכל למלא את חובתה המקצועית כלפי א' בתביעה שהוגשה נגדו ע"י העובד.
- ח. יחד עם זאת, ככל והשואלת חשה כי יש פעולה כלשהי המציבה אותה בניגוד עניינים, עליה להימנע מהייצוג וככל וקיים חשש כי במהלך הייצוג, תמצא כי לא תוכל למלא את חובתה המקצועית כלפי א', בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לה כלפי העובד הזר, או בשל סיבה דומה אחרת, כגון האפשרות כי הייצוג יהיה כרוך ומשולב בהחלטות או התנהלות קודמת, שבהן לשואלת מידע שהתקבל (ואולי אף תחת חיסיון) במסגרת הסכם הגישור, אזי לא תמשיך בייצוג א' בתביעה שהוגשה נגדו ע"י העובד.
- ט. לא זו אף זו, יובהר כי ככל שבעתיד יעלו טענות מצד העובד הזר, אשר מעלות חשש לשימוש לרעה בזיקה למידע שנמסר לשואלת בעת הפגישה שהתקיימה בעניין הסכם הגישור, תהיה חשופה השואלת לבירור על פי דיני האתיקה. אי לכך, טוב תעשה השואלת ותוודא בינה ובין עצמה כי אין מידע כזה בטרם תיקח על עצמה את הייצוג של א' בתביעה שהוגשה נגדו ע"י העובד הזר.
- י. אשר על כן, לא מצאנו כי יש מקום להורות לשואלת להימנע מייצוג והכל בכפוף לכך שהשואלת תפעל כאמור בכלל 14(א) לכללים.
- יא. המענה ניתן על בסיס השאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתגלו עובדות אחרות או שונות מאלו שהוצגו.

עובדות השאלתא:

- א. השואלת פעלה בעבר להחתמת בעלי חברה בע"מ כאשר היו צריכים פרוטוקולים ו/או חתימות על מכרזים לטובת החברה.
- ב. לימים, בעלי החברה מכרו את החברה והשואלת ייצגה את החברה ובעליה למול הרוכשים.
- ג. לאחר סיום מכירת החברה, אחד מבעלי החברה לשעבר, אשר מכר מניותיו, התקשר בהסכם כנותן שירות עבור החברה אותה מכר בקשר עם אתר אינטרנט, קידום לידים וכד' וביקש מהשואלת לייצגו בהכנת כתב תביעה וייצוג בבית הדין האזורי לעבודה בגין אי תשלום שכר עבודתו כנותן שירותים ע"י החברה.
- ד. לאור האמור, השואלת פנתה לוועדת האתיקה בשאלה האם היא יכולה לייצג את הלקוח, מי שהיה בעבר מבעלי החברה.

עמדתנו:

- א. כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:
עורך דין לא יטפל נגד לקוח-
(א) בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען לקוח.
(ב) בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.
- ב. כלל 14(א) לכללי האתיקה קובע, כדלקמן:
"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת."
- ג. אחר עיון בשאלתא עולה כי במקרה דנן, הייצוג בעבר ע"י השואלת הסתכם בהחתמת בעלי החברה כאשר היו צריכים פרוטוקולים ו/או חתימות על מכרזים לטובת החברה וכן בייצוג החברה ובעליה למול הרוכשים במכירת החברה.
- ד. אין במצב דברים כגון דא בכדי לאיין את ניגוד העניינים הקיים בייצוג המבוקש כעת של הלקוח, כמי ששימש בעבר בעל המניות בחברה, ואין בכך כדי להתיר לשואלת להימנע במצב העלול להיווצר של עשיית שימוש במידע שקיבלה בעבר מהחברה ובעליה, מקום בו לקחה חלק בייצוגם במכירת החברה, בין היתר, והסבירות כי אלו שיתפו אותה במידע הנוגע לחברה ויכול שיש לו זיקה מסוימת לתביעה הינה גבוהה, ובפרט מקום בו החברה פועלת באמצעות הארגון שלה ועמדתה משקפת את עמדת רוב בעלי המניות.
- ה. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 233/12 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 49, מיום 13/01/2013 נדונה סוגייה דומה אשר תובא כלשונה להלן:

השאלות:

עורך הדין הפונה מעלה שתי שאלות. הראשונה, האם עורך דין אשר ייצג את שני בעלי המניות וכן את החברה עצמה יכול לייצג את החברה בתביעה כנגד אחד מבעלי המניות לאחר שזה פרש מהחברה והתגרש מבת זוגו, שהינה בעל המניות השני. השנייה, האם עורך דין אשר ייצג חברה וגם את בעל המניות העיקרי בה יכול לייצג את החברה בתביעה המוגשת על ידי בעל המניות, לאחר שזה האחרון פרש והעביר את מניותיו לאחר.

ההחלטה:

לשאלה הראשונה, אסור לעורך הדין לייצג הואיל וקיים חשש של ניגוד עניינים המונע מעורך הדין לייצג את החברה כנגד בעל המניות האמור. לשאלה השנייה, אסור לעורך הדין לייצג הואיל וקיים חשש ממשי של ניגוד עניינים המונע מעורך הדין לייצג את החברה בנסיבות המתוארות בשאלות.

1. אשר על כן, חל איסור על השואלת לייצג את הלקוח בתביעה מול החברה ואולם, אין כל מניעה כי עו"ד אחר ממשרדה של השואלת יקבל על עצמו את הייצוג, בכפוף לכך שלא קיימת כל מניעה בהתאם לכלל 14(א) ו-16(א).
2. להשלמת התמונה בסוגיית ניגוד העניינים נוסף כי בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 11/04 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 10, מיום 23/9/2004, נקבע, כדלקמן:

"כלל 61(א) לכללי האתיקה האוסר על ייצוג נגד לקוח לשעבר בעניין או בקשר לעניין שעורך הדין טיפל בו למען אותו לקוח בא להגן, בין היתר, על סודותיו של הלקוח לשעבר הנמצאים בידי עורך הדין. החשש הוא שעורך הדין יעשה שימוש במידע אותו קיבל מטעמו של הלקוח לשעבר ויפר בכך את חובת הסודיות. האיסור על ניגוד עניינים אינו תלוי בנזק - אין צורך להראות שהלקוח לשעבר אומנם יפגע - די בחשש".

ח. המענה ניתן על בסיס השאלות ולא יקנה הגנה מקום שיתגלו עובדות אחרות או שונות מאלו שהוצגו.

עובדות השאלות:

- א. השואלת, בעלת מניות בתאגיד פרטי, פנתה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה האם היא רשאית לרשום עסקאות במקרקעין שהתאגיד צד להן?
- ב. השואלת מציינת כי לא מדובר בייצוג הדורש שיקול דעת אלא בפעולה פרוצדורלית של רישום העסקה לאחר שהצדדים התקשרו בהסכם (הענקת יפוי כוח בלתי חוזר לצורך רישום העסקה ודיווחה).

עמדתנו:

- א. כלל 14(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 קובע, כדלקמן:
"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת"
- ב. ככלל, אין כל מניעה עקרונית מבעל מניות לייצג את החברה שכן אין מדובר ב"עיסוק אחר" כהגדרתו בכללים, וזאת להבדיל מדיקטור, מנהל או בעל תפקיד של ממש.
- ג. יחד עם זאת, הייצוג כפוף לכלל 14(א) לכללי האתיקה ולכך שעורך הדין לא יעמיד עצמו בניגוד עניינים, לרבות במערכת היחסים עם בעלי מניות אחרים.
- ד. המענה דן נתמך בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 42/13 שפורסמה בגיליון מס' 51 ביום 04/07/13 ובהחלטת ועדת אתיקה ארצית מס' 90/14 שפורסמה בגיליון מס' 55 ביום 01/12/14 ואשר תובא כלשונה להלן:

השאלות:

"עורך הדין הפונה ייסד חברה פרטית ואף ניהל אותה. לפני כשנתיים הוא חדל מלנהל את החברה, ומונה לה מנהל אחר. עורך הדין מעוניין לדעת האם יש מניעה שייצג את החברה בענייניה המשפטיים, בשים לב לכך שהוא רק בעל מניות בה.

ההחלטה:

כל עוד לא מתעורר ניגוד עניינים בין החברה לבין בעל המניות שלה, אין מניעה כי עורך הדין

שהינו בעל המניות ייצג את החברה. זאת בכפוף לכך שהוא משמש אכן רק כבעל המניות ואינו נושא בתפקיד ניהולי בה".

ה. המענה ניתן על בסיס השאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתגלו עובדות אחרות או שונות מאלו שהוצגו.

החלטה:

המלינה בתלונתה טוענת כי קיים קשר רומנטי בין בעלה לבין הנילונה המייצגת אותו. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מיום 251/14 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית מס' 56 ביום 02/02/15 נדונה שאלת היחסים האינטימיים בין עורך הדין ללקוח, שם טען המלין כי עורך הדין הנילון ניהל רומן עם רעייתו, בשעה שייצג אותה בהליכים משפטיים שונים, במסגרת סכסוך הגירושין שביניהם. כתמיכה לטענותיו, צירף המתלונן דו"ח חוקר פרטי, אליו מצורפות תמונות, ממנו ניתן ללמוד בצורה חד משמעית, כי הנילון קיים יחסים רומנטיים עם רעיית המתלונן. הנילון, משיב, כי שימש כמתורגמן בלבד בכל ההליך המשפטי, נוכח היותו דובר רוסית, וכי לא שימש כבא כוח האישה כלל ועיקר. ועדת האתיקה הארצית קבעה בהחלטתה כי דין התלונה להיגנז, בין היתר מאחר שהמתלונן אינו האישה אלא בעלה, ועיקר הייצוג היה על ידי עורך דין אחר.

זאת ועוד, בהערת העורכת נאמר כדלקמן:

"בהחלטה מספר 50/92, שהתפרסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מספר 71, כבר קבעה הוועדה כי אין איסור משמעותי על קיום יחסי מין עם לקוחה, וייתכנו קשרים רומנטיים בין עורך-דין ללקוח, שאין בהם פגם אתי. לפי החלטה זו, ניתן להעמיד לדין משמעותי רק במקרים בהם עורך הדין פעל בניגוד עניינים, או ניצל את מצוקתו של הלקוח. על החלטה זו הוגשה עתירה מנהלית, אשר בסופו של דבר נדחתה - ע"מ 80/2561 פלונית נגד ועד מחוז תל אביב והמרכז של לשכת עורכי הדין (102.3.81), תוך שנכתבה בה הערת בית המשפט כדלקמן: "סבורני כי טוב תעשה הלשכה אם תשקול שינוי עמדתה שאזכרה לעיל ואם תבהיר באופן מפורש כי קיום יחסי מין בין עורכי דין ללקוחותיהם, ובפרט אם אלו נעשים במסגרת פגישות הייעוץ במשרדו של עורך הדין, אכן מהווים עבירה אתית. דברים אלו נכונים ביתר שאת למקרים בהם מדובר בעורכי דין המייצגים לקוחות בתחום דיני משפחה, תחום בו התלות הרגשית בעורך דין עלולה להיות מוגברת."

"הוועדה אכן שקלה הערה זו, אולם החליטה כי בשל העדר טענה לניצול מצוקה והעדר תלונה מצד האישה, אין זה המקרה המתאים להעמדה לדין משמעותי".

אשר על כן ובהתאם להחלטות ועדת האתיקה הארצית דלעיל, עולה המסקנה לפיה ככל והלקוח עמו מנהלת עורכת הדין מערכת יחסים רומנטית הוא המתלונן בתיק, אזי מתבצעת ע"י הנילונה עבירה אתית, משעולה חשש לתלות ולניצול ואולם ככל שהמתלונן הוא בן הזוג, אזי לא מתקיימת עבירה אתית. לאור האמור, הועדה מורה על גניזת התלונה על הסף.

ייצוג רשלני העולה כדי עבירה אתית:

המתלוננת שכרה את שירותיו של הנילון לשם הגשת ערעור על החלטת בית הדין למשמורת לגרשה מהארץ. הנילון הגיש את הערעור אך לא הגיב להחלטות בית הדין, ובסופו של דבר בית הדין מחק את הערעור והורה על גירושה מהארץ. הועדה סבורה כי כאשר מדובר בדיני נפשות על עורך הדין המייצג לפעול במשנה זהירות והלכה למעשה למצער מדובר ברשלנות רבתי בייצוג. הזנחת הטיפול בערעור לא יכולה לשרת את הלקוח, ואין לקבל טענה זו. בנסיבות אלה קובעת הועדה כי יש להעמיד את הנילון לדין.

ניגוד עניינים:

הנילון קיבל על עצמו לייצג את המתלוננת ושותפיה. עת התברר שהוא בניגוד עניינים הפסיק את הייצוג והפנה את הנילונה לעורך דין אחר. עיקר המחלוקת נמצא בטענת המתלוננת שהנילון מעולם לא הודיע בדבר ניגוד עניינים ועל הפסקת הייצוג והוא "פשוט"

ניתק עימה קשר. הנילון טוען שהודעה מסודרת הועברה לשותפה אחרת שעמה נחתם הסכם שכ"ט, ומולה הייתה ההתנהלות השוטפת, מיד עת הודע כי משרדו מצוי בניגוד עניינים.

עיינו בתלונה ובתגובה על נספחיהן ומצאנו כי הנילון פעל כפי שמצופה ממנו לפעול עת התחוויר לו כי משרדו מצוי בניגוד עניינים (הנילון עצמו לא היה מצוי בניגוד עניינים ומדובר בפירמת עורכי דין כשמחלקה אחרת בפירמה טיפלה בלקוח ללא ידיעתו). באשר לאופן שבו הועברה ההודעה אודות הפסקת הייצוג, לא מצאנו כל חיזוק לגרסת המתלוננת. בנסיבות אלו קובעת הועדה כי יש להורות על גניזת התלונה.

פנה אלינו עורך דין בסוגיה הבאה:

ייצג שני שותפים עסקיים בתביעות נגד שוכרי נכסים והעניין הסתיים. עתה שותף אחד תובע את השותף השני בתביעת פירוק שיתוף ותביעה כספית וברצונו לייצג את הנתבע. האם אפשר?

הפונה מציין עובדות אלו וזו הנחת העבודה:

הוא מעולם לא קיבל מידע כל שהוא כאשר ייצג את השותפים בתביעת הפינוי ופעל באותה עת כנגד השוכר שסירב לשלם למשכירים השותפים את דמי השכירות. בהמשך, הסכסוך בין השוכרים לשותפים הסתיים, יושרו ההדורים והשוכר נותר בחנות תמורת דמי שכירות מוסכמים.

בימים האחרונים בין השותפים נערך הסכם פירוק שיתוף ביניהם לחלוקת חנויות שלהם, הסכם לו לא היה מודע כלל השואל אשר אף לא הכין את ההסכם בין הצדדים. משנוצרה מחלוקת בין הצדדים הגיש שותף אחד תביעה נגד השותף השני. השואל מבקש לייצג את השותף הנתבע בהגנתו.

תשובה שניתנה לשואל:

אין מניעה לייצג את השותף הנתבע ובלבד שההיתר יסויג בכך כי אכן אין בידי השואל כל מידע רלוונטי מהעבר עת ייצג את שניהם וכן אין כל זיקת מידע בין הייצוג בעבר למידע שהוא צריך לעשות בו שימוש כיום בייצוג בהגנת השותף כנגד תביעת השותף האחר.

הנושא

השואל רוצה למסור בהליך משפטי שמתנהל בין צדדים בבית משפט פרטים שהוחלפו ביניהם במסגרת מו"מ לפשרה. האם מותר הדבר?

תשובת ועדת האתיקה:

אסור לעורך דין לגלות פרטים מתוך מו"מ שהתנהל בין הצדדים לצרכי פשרה. אין חשיבות לשאלה אם עורכי הדין של הצדדים השתתפו במו"מ לפשרה אם לאו. על כן אין למסור כל פרט מתוך מו"מ לפשרה שהתנהל בין צדדים גם אם עורכי הדין לא היו שותפים למו"מ זה.

העובדות בקצרה

השואל מייצג דיירים כנגד דיירים אחרים בבית משותף בעניין רצון חלק מהדיירים לבנות מרפסות בבית משותף. דיירים שהוא מייצג מתנגדים לכך.

עתה פנתה אליו הנציגות של הבית המשותף על מנת שייצג אותה במספר עניינים הקשורים לניהול הנציגות.

השאלה:

האם מותר לו לייצג הנציגות?

תשובה שניתנה לשואל:

הוא רשאי לטפל בענייני נציגות הבית המשותף כלפי גורמי חוץ אולם בהתעורר מחלוקת בין הדיירים לבין עצמם הוא מנוע מלייצג את הנציגות בנושאים אשר במחלוקת.

הנושא

השואל ייצג את עיריית ירושלים במשך כשנתיים וחצי בענייני ארנונה בתיקים רבים כעת השואל מעוניין לייצג נגד העירייה.

השאלה:

האם מותר הדבר?

השואל רשאי לייצג כיום לקוחות שונים כנגד העירייה אם כיום אינו מייצג יותר את העירייה, אך זאת רק בתנאי שאין בייצוג כזה הפרה של התנאים המצוינים בכלל 16 (א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו 1986 וכן אם ייצוג כזה אינו נוגד התחייבויות שלו הכלולות בהסכמים כלשהם שהיו בינו לבין העירייה, אם היו הסכמים כאלו.

הנושא

השואלת ערכה ייפוי כוח מתמשך לבני זוג בשנת 2018.

עתה קיבלה השואלת דרישה למסירת מידע בכל הנוגע:

1. לפגישות שהתקיימו עם בני הזוג שחתמו על ייפוי הכוח המתמשך.

2. למהות הפגישות.

3. לעניינים ספציפיים שהתקיימו בפגישות.

הפנייה היא של עורכת דין ממערך הפיקוח על אפוטרופסים במשרד הכנ"ר בליווי 2 עובדות סעד מאגף הרווחה בעיריית י-ם.

השואלת ענתה כי יש חיסיון ולא השיבה וביקשה לדעת מה מקור הסמכות לדרישת חשיפת המידע המבוקש. השיבו לה כי יש סמכות לדרוש המידע עפ"י סעיף 12 לחוק הגנה על חוסים וכן על פי סעיפים 67 י"ג, 32 ו-32 י"ט לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות וכן בהתאם לסעיף 4 לתקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון). הוסיפה השואלת כי למיטב ידיעתה לא מונה אפוטרופוס לבת הזוג לה עשתה ייפוי כח מתמשך והיא לא הוכרזה כחסויה.

תשובת וועדת האתיקה אשר ניתנה לשואלת:

להשיב כי על פי סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א 1961- מידע על מסמכים ודברים שהוחלפו בין השואלת לבין בני הזוג אשר קשור לשירות המקצועי אין לחשוף בפני המבקשות כי חל על כך חיסיון.

וועדת האתיקה הגיעה למסקנה לאחר עיון בחוקים המצוינים בפניית המבקשות כי החוקים שהן מזכירות כאסמכתא לדרישתן לחשוף מידע אינו מהווה אסמכתא לחיוב השואלת למסור את המידע המבוקש וחל החיסיון.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

